

Drept international privat

Sb 1. P.Gen. Particularitatile raportului juridic de drept international privat cu elementul de externalitate

Raportul juridic de drept international privat prezinta anumite trasaturi caracteristice prin care se deosebeste de obiectul altor ramuri de drept.

Aceste trasaturi caracteristice sunt, în principiu, urmatoarele:

- a) raportul juridic de drept international privat contine un element strain, prin care are legatura cu mai multe sisteme de drept. Prin intermediul elementului strain al raportului juridic, poate sa ia nastere un conflict de legi;
- b) raportul juridic de drept international privat ia nastere în domeniul dreptului privat în sens larg;
- c) subiectele raportului juridic de drept international privat sunt persoane fizice sau persoane juridice.

Elementul de extraneitate

Elementul de extraneitate sau elementul strain reprezinta acea parte componenta a raportului juridic de drept international privat prin care se stabileste legatura cu o lege straina. Elementul de extraneitate al raportului juridic de drept international privat nu constituie un element distinct în structura raportului juridic², ci presupune o împrejurare de fapt care poate apare în legatura cu elementele de structura ale raportului juridic, determinând aplicarea unor legi din sisteme de drept diferite. In functie de elementele de structura ale raportului juridic, elementul de extraneitate se poate prezenta sub mai multe aspecte:

în functie de subiectele raportului juridic elementul de extraneitate poate consta în: - pentru persoanele fizice: cetatenia, domiciliul sau resedinta, credinta religioasa (în sistemele de drept în cadrul carora regulile religioase produc efecte juridice);

- pentru persoanele juridice: sediul, nationalitatea, fondul de comert, centrul economic etc.; în functie de obiectul raportului juridic, exista element de extraneitate în cazul bunurilor mobile când acestea se gasesc în strainatate;

în functie de continutul raportului juridic² deosebim urmatoarele situatii (ce constituie elemente de extraneitate): - locul încheierii actului juridic este în strainatate:

- locul producerii unui fapt cauzator de prejudiciu este în strainatate;
- locul executarii unui act juridic este în strainatate;

în legatura cu problemele de procedura, reprezinta element de extraneitate locul judecatoriei litigiului (când este într-o tara straina).

Elementul de extraneitate este analizat ca fiind "strain" prin raportare la sistemul de drept al forului, determinând uneori aplicarea normelor materiale uniforme sau dând nastere conflictului de legi. într-un raport juridic de drept international privat se poate constata existenta unuia sau mai multor elemente de extraneitate. Determinarea elementelor de extraneitate si efectele produse de acestea difera de la un sistem de drept la altul³. De exemplu, pentru determinarea legii nationale a persoanei fizice, unele sisteme de i considera ca elementul de extraneitate ii constituie cetatenia, iar i considera ca îl constituie domiciliul persoanei fizice.

Sb. 2. P. Gen. Conflictele de legi

Conflictul de legi reprezinta situatia conform careia, un raport juridic cu element de extraneitate poate fi cârmuit de doua sau mai multe legi aparținând unor sisteme de drept diferite, cu care raportul juridic respectiv prezinta îegaturapnn elementul de extraneitate. De regula, conflictul de legi se manifesta între legea forului, (instantei sesizate cu solutionarea cauzei) si legea

statului cu care raportul juridic are legatura prin elementul strain pe care îl contine. Instanta sesizata va solutiona conflictul de legi prin alegerea legii competente ce urmeaza a fi aplicata raportului juridic cu element strain avut în vedere, în functie de criteriile stabilite de legea forului. Tipuri de conflicte de legi Conflictele de legi pot fi clasificate, în functie de anumite criterii Astfel:

a) în functie de aplicarea legilor în spatiu si timp, distingem: - conflictul de legi in timp- este conflictul care apare între doi legi, ambele în vigoare, aparținând unor sisteme de drept diferite, ca reglementeaza diferit raportul juridic avut în vedere; - conflictul de legi în timp - este conflictul care intervine între de legi succesive aparținând aceluiași sistem de drept, una din legi fiind vigoare, iar cealalta abrogata; - conflictul de legi în timp si spatiu - este conflictul care apare cazul în care un raport juridic cu element strain se naste, se modifica sau stinge prin aplicarea unei legi aparținând unui anumit sistem de drept ulterior, efectele acestui raport juridic sunt invocate în alt stat. în teme unei legi aparținând altui sistem de drept; - conflictul mobil de legi - apare în cazul în care un raport juridic element de extraneitate este supus succesiv reglementarilor prevazute doua legi din sisteme de drept diferite, ambele în vigoare - datoi schimbarii punctului de legatura al normei conflictuale aplicabile:

b) în functie de sistemul de drept considerat a fi competent reglementeze raportul juridic cu element de extraneitate, distingem: - conflictul pozitiv de legi - este conflictul care apare în situatia care ambele norme conflictuale aflate în prezenta, aparținând uik de drept diferite, revendica reglementarea raportului juridic ca strain prin aplicarea legilor din propriul sistem de drept; - conflictul negativ de legi " apare în situatia în care nici normele conflictuale aflate în prezenta prin elementul strain juridic nu pretinde reglementarea raportului jundic respecti sistemului de drept caruia apartine. Conflictele pozitive si negative de legi sunt forme de prezentare ale conflictului de legi în spatiu.

c) în functie de nivelul sistemului de drept unde apar conflictele de legi, distingem: - conflicte prnpriu-zise de legi (de drept international privat) sunt conflictele care apar între normele materiale sau conflictuale ce apartin unor sisteme de drept diferite. - conflictele aparente de legi (de drept intern), sunt conflictele care apar între legile aparținând aceluiași sistem de drept.

Sb. 3. P. Gen. Conflictele de jurisdictii

Conflictele de jurisdictii intervin când o instanta sesizata cu solutionarea unui litigiu de dreptinternational privat trebuie sa se pronunte asupra competentei de solutionare a cauzei, procedurii aplicabile, precum si EFECTELOR HOTATRIRILOR judecatoresti pronuntate în strainatate. " Raportul juridic cu element de extraneitate poate determina aparitia urmatoarelor probleme de ordin procedural: a) competenta jurisdictionala în dreptul international privai. In dreptul international privat român aceasta problema este reglementata, în special, prin dispozitiile art. 148-157 din Legea nr. 105/1992. b) procedura aplicabila în procesele de drept international privat în dreptul international privat român, normele juridice care reglementeaza aceasta problema sunt grupate, în special. în dispozitiile art 158-164 din Legea nr. 105/1992. c) efectele hotarârilor judecatoresti si arbitrale straine în dreptul international privat român, normele juridice care reglementeaza acest domeniu, sunt cuprinse, în special, din dispozitiile art. 165-181 din Legea nr. 105/1992

Sb. 4. P. Gen Norma conflictuala Notiune

Norma conflictuala este o norma juridica specifica dreptului international privat având o structura proprie. Norma conflictuala nu reglementeaza în mod direct un raport juridic cu element strain, ci desemneaza norma direct aplicabila, solutionând astfel conflictul de legi. Norma conflictuala are un caracter prealabil, indirect, fiind o norma de trimitere sau de fixare. Prin aplicarea normei conflictuale nu se determina în mod direct si nemijlocit drepturile si obligatiile partilor unui raport juridic cu element strain, norma conflictuala indicând doar ce lege se va aplica nemijlocit raportului juridic respectiv. Normele conflictuale pot fi cuprinse în sistemul de drept al unui stat sau în conventiile internationale la care un stat este parte. In cazul în care normele conflictuale fac parte din dreptul intern al unui stat, între normele conflictuale care reglementeaza

acelasi domeniu pot apare deosebiri de la un sistem de drept la altul. In cazul în care normele conflictuale sunt cuprinse în conventii internationale, acestea au un caracter uniform pentru statele semnatare ale conventiei.

1.2. Structura normei conflictuale

Elementele de structura ale normei conflictuale sunt continutul si legatura .

a) Continutul normei conflictuale sau ipoteza acesteia este acea parte a normei care cuprinde raporturile de drept la care se refera:

b) Legatura normei conflictuale sau dispozitia acesteia cuprinde acea parte a normei prin care se indica legea competenta sa cârmuiasca raportul juridic cu element strain. Legatura dintre cele doua elemente de structura ale normei conflictuale (continut si legatura) se realizeaza prin intermediul punctelor de legatura.

Sb. 5. P. Gen. Punctul sau elementul de legatura si clasificarea normei

Elementul de legatura al normei conflictuale reprezinta acel element prin intermediul caruia se realizeaza legatura între un raport juridic cu element strain (continutul normei) si legea aplicabila acestuia (legatura normei). Prin intermediul punctului de legatura se realizeaza localizarea unui raport juridic în cadrul unui sistem de drept. In literatura juridica româna, localizarea raportului juridic cu element de extraneitate se realizeaza în functie de subiectele raportului juridic, de obiect si de faptul generator, modificator sau extinctiv al raportului juridic respective.

Cele mai importante puncte de legatura admise de legea româna sunt urmatoarele:

- a) Cetatenia
- b) Teritoriul
- c) Pavilionul navei (aeronavei)
- d) Vointa partilor

Clasificarea normelor conflictuale

Normele conflictuale se clasifica în functie de elementele lor de structura, deci dupa continut si legatura.

a) Dupa felul legaturii, normele conflictuale se clasifica în doua categorii: - norme conflictuale unilaterale sau cu indicare directa - sunt normele care arata direct când este aplicabila legea forului, fara a arata si cazurile când este competenta legea straina. - norme conflictuale bilaterale sau cu indicare generala sunt normele care arata în acelasi timp cazurile când este competenta legea locala si cazurile când este competenta legea straina.

b) Dupa continutul lor, normele conflictuale pot fi grupate în norme conflictuale referitoare la persoane fizice sau persoane - juridice, la proprietate, la contracte, la mostenire, la actele juridice, la faptele juridice, etc.

Sb. 6. P. Gen. Comparatie între normele conflictuale si normele materiale în privinta asemanarilor dintre cele doua categorii de norme, se poate aprecia ca ambele categorii fac parte din sistemul de drept al forului si reglementeaza raporturile juridice de drept international privat (sunt avute în vedere normele materiale care intereseaza dreptul international privat).

In privinta deosebirilor, se poate constata ca:

a) sub aspectul sferei de aplicare: - norma conflictuala are un caracter prealabil fata de norma materiala I (sunt avute in vedere si normele de aplicatie imediata); - norma conflictuala influenteaza norma materiala direct aplicabila în cauza, nu si invers; - norma conflictuala arata doar sistemul de drept aplicabil în cauza, în timp ce norma materiala cârmuieste în mod direct un raport juridic cu element strain.

b) sub aspectul structurii: - norma conflictuala are o structura specifica, diferita de structura normei materiale, elementele sale fiind continutul si legatura. Norma de drept intern substantial are o structura formata din urmatoarele elemente: ipoteza, dispozitia si sanctiunea

Sb. 7. P. Gen Metoda normei conflictuale si a normei mteriale

Folosirea metodei normelor conflictuale presupune urmatoarele aspecte:

a) normele conflictuale au de regula, caracter national, fiind cuprinse în sistemul de drept propriu fiecarui stat. Datorita acestei situatii apar deosebiri de reglementare de la un sistem de drept la altul.

b) normele conflictuale ale forului desemneaza legea competenta sa cârmuiasca raportul juridic cu element strain, care poate fi fie legea locala, fie legea straina cu care are legatura raportul juridic prin elementul de extraneitate. Aplicarea metodei normelor conflictuale impune luarea în considerare a unor împrejurari concrete pentru aprecierea corecta a acestei metode. - folosirea metodei normelor conflictuale presupune aplicarea legii care are cea mai mare legatura cu raportul juridic cu element.strain; fiind cea mai indicata sa reglementeze raportul juridic respectiv; - metoda normelor conflictuale se diversifica conform cerintelor vietii sociale, aplicându-se în paralel cu legile de aplicatie imediata sau cu legile materiale uniforme; - folosirea metodei normelor conflictuale duce la solutionarea conflictelor de legi în sensul ca stabileste care dintre sistemele de drept în prezenta este indicat sa.se aplice raportului juridic respectiv.

Metoda normelor materiale

Norma materiala sau substantiala reglementeaza în mod direct raportul juridic cu element strain, prin aplicarea ei determinându-se în mod direct efectele juridice pentru cauza avuta în vedere. Normele materiale uniforme mai multor state, adoptate prin conventii internationale pot fi aplicabile atât în raporturile de drept intern, cât si în raporturile de drept international privat. Aplicarea normelor materiale uniforme prezinta avantajul ca înlatura posibilitatea aparitiei conflictului de legi .

Sb. 8. P. Gen Metoda utilizarii legilor de aplicatie imediata si a metodei propter law

Metoda utilizarii legilor de aplicatie imediata

În literatura de specialitate au fost - exprimate opinii diferite privind notiunea acestei categorii de legi, fiind propuse mai multe criterii de analiza1. Normele de aplicatie imediata - au fost definite ca fiind normele materiale aparținând sistemului de drept intern al statului forului care, dat fiind gradul lor înalt de imperativitate, se aplica cu prioritate unui raport juridic cu element strain atunci când acel raport juridic are un punct de legatura concret cu tara forului, excluzând în acest fel conflictul de legi si aplicarea în cauza a vreunei norme conflictuale . Specificul legaturii dintre raportul juridic si legea forului consta în urmatoarele aspecte: - se folosesc îndeosebi punctele de legatura cu caracter teritorial; punctele de legatura cu caracter personal (de ex.: cetatenia) fiind folosite mai rar; - punctele de legatura se refera la notiuni de fapt, nu la notiuni juridice (de exemplu se foloseste notiunea de resedinta mai mult decât notiunea de domiciliu); - se folosesc mai multe puncte de legatura pentru a determina aplicarea unei legi de aplicatie imediata pentru cât mai multe situatii.

Metoda proper law

În elaborarea acestei metode s-a avut în vedere modul de determinare a legii contractului în dreptul de common law, aplicându-se initial în cadrul acestui sistem de drept, însa ulterior, fiind folosita si în alte sisteme de drept1. Metoda proper law reprezinta un caz particular de aplicare a normei conflictuale, presupunând ca pentru fiecare situatie juridica în parte se determina legea aplicabila având în vedere ansamblul înprejurarilor de fapt si a particularitatilor concrete, specifice spetei respective. Prin aplicarea acestei metode se ajunge la situatia de a se aplica legi diferite privind aceeasi materie, în cazul în care împrejurarile de fapt sunt diferite de la un caz la altul. Pentru a determina legea aplicabila fiecărei spete judecatorul trebuie sa aiba în vedere urmatoarele aspecte: sa tina cont de punctele de legatura cele mai puternice; - sa cerceteze continutul legilor

afla în conflict pentru a determina scopul acestora, urmând să aplice legea care are cel mai mare interes în reglementarea raportului juridic respectiv; - să aplice legea cea mai favorabilă părții care trebuie protejată; - să aplice legea care exprimă cel mai bine ideea de justiție, așa cum este concepută de judecător. Aplicarea metodei *proper law* prezintă unele inconveniente cum ar fi: - legea aplicabilă unui raport juridic cu element străin este cunoscută numai după pronunțarea unei soluții de instanță judecătorească; - pentru determinarea legii aplicabile se procedează la compararea conținutului legilor aflate în conflict, în timp ce norma conflictuală

Sb. 9. P. Gen Calificare notiune și factori Notiune

Calificarea reprezintă determinarea sensului noțiunilor folosite de norma conflictuală, atât în partea în care arată obiectul reglementării sale (conținutul normei conflictuale), cât și în partea care arată legea competentă să cearmiască raportul juridic (legătura normei conflictuale). A califica un act, un fapt, o relație sau un raport înseamnă a arăta în care din categoriile sau noțiunile juridice existente se încadrează acestea spre a deveni un anumit fapt juridic, act juridic, un anumit raport de drept. Conținutul normei conflictuale se determină cu ajutorul unor noțiuni cum ar fi: capacitate, forma actului juridic, succesiunea bunurilor, efectele căsătoriei etc. Calificarea intervine după determinarea normei conflictuale aplicabile în cauză. Noțiunile prin care se determină sensul conținutului și legăturii normei conflictuale au înțelesuri diferite de la un sistem de drept la altul. Calificarea raportului juridic și a normei conflictuale aplicabile acestuia se face prin procedee diferite și după criterii diferite, proprii fiecărui sistem de drept. Calificarea noțiunilor folosite în conținutul normei conflictuale determină legea aplicabilă raportului juridic cu element străin.

Factorii care determină necesitatea calificării

Necesitatea calificării este determinată de mai mulți factori cum ar fi:

- a) termenii și noțiunile folosite în normele conflictuale au înțelesuri diferite de la un sistem de drept la altul;
- b) sistemele de drept conțin noțiuni sau instituții juridice care nu sunt cunoscute în alte sisteme de drept.
- c) sistemele de drept încadrează aceleași situații de fapt în categorii juridice diferite.
- d) sistemele de drept folosesc modalități procedurale diferite pentru obținerea aceluiași rezultat.

Sb.10 . P. Gen Legea după care se face calificarea

O problemă importantă în materia calificării este aceea de a ști după legea cărei țări se face calificarea, de această lege depinzând în final soluționarea conflictului de legi. În legătura cu legea după care se face calificarea, sistemele de drept au adoptat poziții diferite. Calificarea după legea forului *Lex fori* pare a fi cea mai indicată să cearmiască calificarea, deoarece este legea avută în vedere de judecătorul forului. Majoritatea autorilor împărtășesc opinia conform căreia calificarea trebuie să se facă după legea statului instanței sesizate.

În sprijinul acestei soluții au fost invocate următoarele argumente:

- a) Normele conflictuale sunt norme juridice cu caracter național, ce fac parte din sistemul de drept intern al unui stat. În consecință, sensul unei norme de drept nu poate fi determinat decât în cadrul sistemului de drept din care face parte;
- b) calificarea reprezintă o parte a raționamentului juridic, o etapă intermediară în aplicarea normei conflictuale.
- c) calificarea după alta lege decât după *lex fori* ar conduce la lipsa exercitării unui control privind aplicarea legii străine în țara forului, ceea ce nu poate fi admis.
- d) în sprijinul calificării după legea forului a fost invocat și argumentul cercului vicios, în sensul că nu se poate face calificarea după o lege străină, cât timp nu se știe dacă această lege este competentă sau nu de a se aplica în speta. În concluzie, având în vedere aceste critici, se poate

aprecia ca urmeaza a fi avuta în vedere calificarea dupa lexfori ca regula, însa aceasta jnu exclude un anumit rol ce revine si legii straine în calificare.

Calificarea dupa lex causae

Conform acestei teorii calificarea se face dupa. legea straina competenta în principiu sa cârmuiasca raportul juridic cu element strain. In favoarea acestei teorii au fost invocate urmatoarele argumente:

- a) trimiterea la aplicarea legii straine prin intermediul normei conflictuale a forului, presupune si trimiterea la calificarea data de acea lege.
- b) Legea straina determinata prin dispozitiile normei conflictuale a forului trebuie sa produca efectele prevazute în dispozitiile sale si acest lucru nu ar fi posibil daca s-ar face calificarea dupa lexfori.

Teoria calificarii autonome

Conform acestei teorii se apreciaza ca norma conflictuala se califica autonom, independent de calificarea data de legea materiala interna a unui stat, fiind rezultatul generalizarii calificarilor date de legislatiile statelor.

3.4. Calificarea dupa proper law

Pornind de la metoda proper law din dreptul englez, s-a apreciat ca legea dupa care se face calificarea este diferita de la un caz la altul, în functie de particularitatile concrete ale spetei analizate. Astfel, judecatorul va aprecia în fiecare speta în parte daca pentru calificarea unor notiuni se aplica lexfori sau lex causae. Exceptii de la calificarea dupa lexfori Doctrina care sustine calificarea dupa lexfori este nevoita sa accepte unele exceptii de la calificarea dupa aceasta lege.

Aceste exceptii sunt, în principiu, urmatoarele: a) Tratatete internationale b) Autonomia de vointa. c) Retrimiteria d) Calificarea secundara e) Institutiile juridice necunoscute de legea forului f) Cetatenia

Sb.11 . P. Gen. Retrimiteria notiunea si forme. Notiune Retrimiteria este o institutie juridica a dreptului international privat, provocata de conflictul negativ dintre normele conflictuale în prezenta cu privire la un raport juridic, în sensul ca fiecare dintre normele conflictuale confera celeilalte competenta de a cârmi raportul juridic respectiv . între normele conflictuale în prezenta, care fac parte din sisteme de drept diferite, poate sa ia nastere un conflict de legi în spatiu, care se poate prezenta sub doua forme: - conflict pozitiv - când fiecare norma conflictuala face trimitere la propriul sistem de drept si justifica aplicarea propriei legi pentru solutionarea raportului juridic cu element strain. Conflictul pozitiv exclude retrimiteria. - conflict negativ - când fiecare norma conflictuala face trimitere la celalalt sistem de drept si nu declara ca fiind aplicabil propriul sau sistem de drept Conflictul negativ implica institutia retrimiterii. Pentru a interveni institutia retrimiterii, sunt necesare doua conditii . - prima conditie presupune existenta unui conflict negativ între normele conflictuale aflate în prezenta; - a doua conditie presupune admiterea retrimiterii de catre norma conflictuala a forului. 2.

Formele retrimiterii

Retrimiteria este de doua feluri: a) retrimiteria de gradul I sau simpla - reprezinta situatia în care norma conflictuala a forului desemneaza a fi competent dreptul strain care, prin propriile norme conflictuale, retrimite la sistemul de drept al forului; b) retrimiteria de gradul II sau complexa — reprezinta situatia în care norma conflictuala a forului desemneaza a fi competent dreptul strain, care, prin propriile norme conflictuale atribuie competenta unui sistem de drept al

unui stat tert. Teoria instantei straine nu se aplica în alte domenii cum ar fi: contracte, delicta civile, vânzari mobiliare, asigurari, donatii, titluri de credit si altele.

Sb.12 . P. Gen ORDINEA PUBLICA ÎN D.I.P. Notiune si caractere

Notiune

Notiunea de "ordine publica în dreptul international privat" a cunoscut mai multe acceptiuni în literatura de specialitate:

a) într-o acceptiune, ordinea publica în dreptul international privat reprezinta mijlocul prin care se înlatura de la aplicare legea straina normal competenta atunci când aceasta contravine principiilor fundamentale de drept din tara forului. Conform acestei teorii ordinea publica în dreptul international privat reprezinta o exceptie, regula fiind aplicarea legii straine desemnata de norma conflictuala a forului. Invocarea ordinii publice apare ca o derogare de la aplicarea normala a normelor conflictuale în cazul în care legea straina desemnata a fi competenta contravine principiilor fundamentale ale ordinii juridice a tarii forului. Deosebiri de reglementare între legile aflate în conflict (legea forului si cea straina) pot fi esentiale sau neesentiale, de detaliu . Ordinea publica se poate invoca numai în cazul unor deosebiri esentiale dintre cele doua legi aflate în prezenta, numai în cazul în care legea straina contravine unui principiu fundamental de drept al tarii forului.

b) în alta acceptiune, prin ordinea publica în dreptul international privat se înțelege un grup larg de reguli care se aplica exclusiv atunci când pe teritoriul statului ia nastere un raport juridic cu element strain . Conform acestei concepii apare posibila enumerarea unor legi de ordine publica care se aplica în mod obisnuit raporturilor juridice cu element strain si exclud aplicarea legii straine. Aceasta concepie stabileste o identitate între legile de ordine publica si legile teritoriale, dar pe lângă legile teritoriale pot fi apreciate legi de ordine publica si cele din categoria regulilor morale sau de ordine. Apreciem ca nu se poate stabili o relatie de identitate între legile teritoriale si continutul ordinii publice în dreptul international privat, în realitate fiind notiuni distincte care nu se confunda. în literatura de specialitate s-a aratat ca ordinea publica în dreptul international privat se poate invoca chiar împotriva unei legi teritoriale pentru a înlatura luarea ei în considerare

Caracterele ordinii publice în dreptul international privat

a) Ordinea publica reprezinta un corectiv în aplicarea legii straine în cazul în care se apreciaza ca o lege straina contravine principiilor fundamentale de drept ale statului instantei sesizate.

b) Continutul ordinii publice este diferit în spatiu, de la o tara la alta. Fiecare tara are în propriul sistem de drept reguli juridice care exclud aplicarea unei legi straine în functie de valorile protejate care își gasesc expresie în principii fundamentale ale tarii forului.

c) Continutul ordinii publice este diferit în timp, în cadrul aceleiasi tari. Ordinea publica prezinta un caracter de mobilitate atât în spatiu, de la o tara la alta, cât si hi timp, în cadrul aceleiasi tari.

d) Ordinea publica este actuala, în sensul ca se apreciaza continutul ordinii publice din momentul litigiului, ci nu cel din momentul nasterii raportului juridic.

e) Ordinea publica este relativa în sensul ca nu se invoca împotriva legii straine competente, ci împotriva aplicarii ei în cauza respectiva, adica a rezultatului la care s-ar ajunge daca s-ar aplica legea straina.

Sb.13 . P. Gen Efectele invocarii ordinii publice

Efectele ordinii publice sunt diferite în funcție de situația în care se invocă această instituție juridică.

a) Ordinea publică se invocă în materia creării de drepturi. În legătură cu efectele invocării ordinii publice în această situație, în literatura de specialitate au fost exprimate mai multe opinii. În legislația noastră problema este reglementată prin dispozițiile art. 8 din Legea nr. 105/1992 - conform cărora aplicarea legii străine se înlătură dacă încalca ordinea publică în dreptul internațional privat, în locul ei urmând a se aplica legea română. În practică se ridică problema măsurii sau întinderii în care legea forului se substituie legii străine înlăturate de la aplicare. Astfel, este necesar să se stabilească dacă legea străină este înlăturată în totalitate, privind ansamblul dispozițiilor sale, sau sunt înlăturate în concret doar dispozițiile legii străine care contravin ordinii publice. Având în vedere faptul că însăși invocarea ordinii publice reprezintă o derogare de la normala aplicare a legii străine, înseamnă că și substituirea legii forului legii străine se limitează numai la dispozițiile legii străine care contravin ordinii publice, celelalte dispoziții urmând a fi aplicate. Deci, instanțelor judecătorești le revin sarcini importante în materia invocării ordinii publice, în sensul că trebuie să stabilească, pe de o parte, dacă legea străină se înlătură de la aplicare deoarece contravine ordinii publice, iar pe de altă parte, în ce măsură se înlătură de la aplicare legea străină ale cărei dispoziții vor fi substituite de legea forului.

b) Ordinea publică se invocă în materia drepturilor dobândite. În această situație excepția de ordine publică are un rol mai atenuat, în sensul că unele raporturi juridice nu ar fi putut lua naștere prin aplicarea legii străine deoarece s-ar fi opus ordinea publică locală, însă odată născute în țara străină, prin aplicarea acelei legi, vor fi recunoscute și pe teritoriul țării forului. Efectul atenuant al invocării ordinii publice în materia drepturilor dobândite nu se produce în mod automat, instanțele judecătorești revenindu-i sarcina să decida pentru fiecare caz în parte în ce măsură un drept dobândit în străinătate poate produce efecte în țara forului. Recunoașterea sau nerecunoașterea efectelor ordinii publice în altă țară față de țara în care a fost invocată depinde de dispozițiile existente în sistemul de drept al țării în care se pune problema recunoașterii acestor efecte, conform caracterului național al ordinii publice.

Sb.14 . P. Gen FRAUDAREA LEGII ÎN DREPTUL INTERNAȚIONAL PRIVAT

Notiune.

Prin fraudarea legii în dreptul internațional privat se înțelege operația prin care partile unui raport juridic cu element de extraneitate folosesc unele mijloace legale pentru a înlătura aplicarea unor dispoziții legale care s-ar fi aplicat în mod normal. Prin intermediul acestei operații partile își creează în mod voit condiții prin care se sustrag de sub autoritatea unor dispoziții legale imperative, pentru ca raportul lor juridic să fie cărmuit de alte dispoziții legale mai convenabile. În cazul fraudării legii în dreptul internațional privat nu este vorba de o încălcare directă a unei legi, ci de o încălcare indirectă, aparent legală.

Condițiile fraudării legii Pentru a exista fraudarea legii în dreptul internațional privat, trebuie să fie îndeplinite, în mod cumulativ, următoarele condiții:

a) un act de voință al partilor, ceea ce înseamnă că fraudarea legii nu poate să intervină decât în materie în care voința partilor poate plasa un raport juridic de drept privat sub o anumită lege prin schimbarea punctului de legătură al normei conflictuale.;

b) utilizarea de către parti a unor mijloace licite, astfel încât fraudarea legii devine o încălcare indirectă, ocolită a legii normal competente;

c) intenția frauduloasă a partilor, în sensul că ele au creat în mod voit condiții care să ducă la fraudarea legii care ar fi fost normal competentă să cărmuiască raportul lor juridic;

d) rezultatul ilicit obținut prin intervenția partilor, în sensul că se ajunge la un rezultat care contravine dispozițiilor legii competente normal aplicabile.

Sb.15 .P. Gen Domenii în care poate interveni fraudarea legii si mijloace de realizare
Fraudarea legii poate interveni în urmatoarele domenii:

- a) în privinta statutului personal, prin schimbarea cetateniei sau a domiciliului ;
- b) în privinta bunurilor mobile, prin deplasarea unui bun de partea interesata pe teritoriul altui stat a carui legislatie este mai favorabila;
- c) în privinta formei exterioare a actelor juridice, prin schimbarea locului de încheiere a actului pe teritoriul altui stat, pentru a aplica o lege mai favorabila;
- d) în materie contractuală, prin folosirea autonomiei de vointa a partilor astfel încât sa se aplice o lege care nu are o legatura-rezonabila cu contractul încheiat Fraudarea legii în acest domenii nu este pasibila daca se accepta opinia conform careia în materie contractuală partile pot alege orice lege care sa cărmuiasca contractul, chiar daca nu are legatura cu contractul respective
- e) în privinta succesiunii, prin schimbarea cetateniei de catre persoana fizica în scopul de a dispune de o cotitate disponibila mai mare decât îi permite legea sa personala;
- f) în privinta persoanelor juridice, în vederea realizam unor scopuri ilicite (prin evaziunea impozitelor si taxelor) - prin constituirea si înregistrarea unor societati comerciale în alte tari, a caror legislatie le este mai favorabila .

Având în vedere domeniile în care poate interveni fraudarea legii, partile pot utiliza urmatoarele mijloace:

- a) își schimba cetatenia sau domiciliul pentru a li se aplica alta lege personala, mai favorabila lor;
- b) schimba locul de încheiere a unui act juridic în alta tara. pentru a beneficia de alte dispozitii legale, privind forma exterioara a actului;
- c) schimba locul situarii unui bun mobil pentru a beneficia de alta lege - lex rei sitae;
- d) prin autonomia de vointa a partilor, se alege o lege aplicabila contractului care nu are nici o legatura cu contractul respectiv, în scopul de a beneficia de dispozitiile legii alese;
- e) se înregistreaza navele comerciale într-un port al unei tari cu care armatorii nu au nici o legatura.

Sb.16 .P. Gen Izvoarele internationale ale DIP

Din aceasta categorie de izvoare fac parte tratatul, (conventia sau acordul international), si cutuma internationala. Uzantele comerciale , internationale pot fi izvoare internationale ale - dreptului international privat, j însa prezinta unele particularitati.

A) Tratatete internationale

Tratatete internationale sunt izvoare ale dreptului international privat român daca reglementeaza probleme de drept international privat si daca tara noastra este parte la acel tratat. a) - Tratatete internationale care contin exclusiv norme conflictuale se întâlnesc mai rar. b) - Tratatete internationale care contin norme materiale uniforme nu apartin, în principiu, dreptului international privat' ci ramurilor de drept de care sunt legate prin continutul lor. în mod exceptional, pot fi izvoare si ale dreptului international privat - conventiile internationale care reglementeaza institutii specifice dreptului international privat. c) Natura juridica a tratatelor internationale în literatura de specialitate s-a pus problema daca tratatete internationale reprezinta contracte sau legi.

B) Cutuma internationala

Cutuma este o regula de conduita stabilita în practica vietii sociale si respectata un timp îndelungat în virtutea deprinderilor, ca norma socotita obligatorie . Cutuma este izvorul cel mai vechi al dreptului international . Cutuma presupune îndeplinirea a doua elemente: un element obiectiv care consta în conduita statelor, relativ îndelungata, repetata în raporturile dintre acestea si un element subiectiv, psihologic, care consta în convingerea ca o anumita conduita este obligatorie, având valoare juridica în relatiile dintre state. Cutumele pot fi interne sau internationale.

C) Uzantele internationale

Uzantele reprezinta o anumita conduita care este rezultatul unei atitudini exprimate în mod constant pe o anumita perioada de timp, cu caracter general sau numai într-un sector de activitate, într-un anumit loc, port sau zona. Uzanta are rol de izvor de drept, în timp ce uzantele nu sunt izvoare de drept. În privinta determinarii naturii juridice a uzantelor trebuie avut în vedere faptul ca acestea nu se aplica în toate situatiile pe baza aceleiasi temeii. Uzantele internationale intereseaza dreptul international privat în masura în care completeaza si interpreteaza normele juridice ale acestei ramuri de drept.

Sb.17 .P. Gen Felurile calificarii

Calificarea poate fi analizata din perspectiva mai multor criterii de clasificare: în functie de nivelul la care se efectueaza calificarea (în dreptul international privat sau în dreptul intern); în functie de elementele - structurale ale normei conflictuale ce urmeaza a fi calificate; în functie de caracterul legal sau jurisdictional al calificarii. a) în functie de nivelul la care se efectueaza calificarea în cadrul unui sistem de drept, distingem: 1 - calificarea primara - ca problema de drept international privat - prin care se determina legea competenta sa cârmuiasca raportul juridic cu element strain. 2 - calificarea secundara - ca problema de drept intern - prin care se determina sensul si întelesul notiunilor utilizate de legea materiala competenta sa cârmuiasca raportul juridic cu element strain. Calificarea secundara intervine dupa calificarea primara, prin care se determina legea materiala competenta. b) în functie de elementele de structura ale normei conflictuale ce urmeaza a fi calificate, distingem: 1 - calificarea continutului normei conflictuale - prin care se solutioneaza conflictul de legi, în sensul ca se determina legea materiala competenta sa cârmuiasca raportul juridic. Prin aceasta calificare se schimba norma conflictuala aplicabila; 2 - calificarea legaturii normei conflictuale - prin care nu se schimba norma conflictuala, însa influenteaza solutia data conflictului i legi. c) în functie de caracterul calificarii, distingem: 1 - calificare legala - atunci când sensul unor notiuni este lamurit în mod expres printr-un text de lege. 2 - calificare jurisdictionala - atunci când sensul notiunii este determinat de instanta, pe baza principiilor generale cupri sistemul de drept al unui stat.

Sb.18 .P. Gen Conditile eficacitatii internationale a unui drept

Pentru ca un drept dobândit într-o tara sa poata fi recunoscut ulterior în alta tara, este necesara îndeplinirea unor conditii:

A) Dreptul (raportul juridic invocat) s-a creat prin aplicarea legii competente. Legea competenta este apreciata diferit, dupa cum dreptul pretins a luat nastere în dreptul intern al unui stat sau în dreptul international privat. Daca dreptul invocat a luat nastere în cadrul dreptului intern al unui stat, legea competenta este legea statului respectiv. Daca dreptul invocat a luat nastere în cadrul dreptului international privat, legea competenta este legea indicata de normele conflictuale ale forului, adica ale tarii unde se invoca recunoasterea dreptului respectiv. Deci, în privinta starii civile si capacitatii cetateanului român, deosebim urmatoarele situatii: a) hotarârea straina se recunoaste la noi daca s-a aplicat legea materiala prevazute de normele conflictuale române; b) hotarârea straina se recunoaste chiar daca s-a aplicat legea indicata de normele conflictuale straine, dar solutia data nu difera de aceea pronuntata prin aplicarea legii române; c) hotarârea straina nu se recunoaste daca s-a aplicat legea indicata de normele conflictuale straine, iar solutia data este diferita de cea la care s-ar fi ajuns conform legii române.

B) Dreptul (raportul juridic invocat) a îndeplinit cerintele prevazute de legea straina competenta.

C) Dreptul (raportul juridic invocat-) este cel care s-a dobândit, iar nu altul care se substituie acestuia

D) Dreptul (raportul juridic invocat) va produce efecte în alta țară dacă în țara unde se invocă nu a luat naștere între timp un drept nou care îl include pe cel invocat (Teoria dreptului contrar) în literatura juridică s-a arătat că regula *lex rei sitae* nu se aplică bunurilor proprietate publică sustrate din țara noastră și trecute frauduloasă în alta țară. În acest caz acțiunea în revendicare a statului." român este imprescriptibilă, fără să se poată opune modurile de dobândirea proprietății conform legii noii situații a bunurilor.

Sb.19 .P. Gen. Efectele unui drept dobândit în străinătate.

Un drept dobândit în străinătate, poate produce în alta țară următoarele efecte: - dreptul invocat de regulă, produce toate efectele pe care i le/a conferit legea în virtutea căreia a luat naștere. - Dreptul invocat nu poate produce în alta țară mai multe efecte decât ar produce conform legii în virtutea căreia a luat naștere. - Dreptul invocat nu poate produce efecte în alta țară dacă contravene ordinii publice

Sb.20 .P. Gen. Conflictul mobil de legi

.Noțiune, domenii și mod de soluționare. Noțiune

Conflictul mobil de legi reprezintă situația conform căreia un raport juridic cu element de extraneitate este supus succesiv la două sisteme de drept diferite, datorită schimbării punctelor de legătură. Conflictul mobil de legi se distinge față de conflictul de legi în timp și spațiu sau de conflictul de legi în timp, prin particularitățile sale: - conflictul mobil se referă la legea materială competentă să cărmuiască raportul juridic, nu la norma conflictuală avută în vedere; - conflictul dintre legile materiale aplicabile, apare datorită schimbării punctelor de legătură prin voința părților, nefiind determinat de schimbarea normei conflictuale sau a legii aplicabile dispuse prin lege. Domenii în care poate interveni conflictul mobil de legi. Conflictul mobil de legi poate interveni în domeniile în care părțile, prin voința lor, schimbând punctele de legătură ale normei conflictuale, determină aplicabilitatea altei legi materiale. Astfel, conflictul mobil poate interveni în următoarele domenii: a) în privința statutului personal, prin schimbarea cetățeniei sau a domiciliului persoanei fizice; b) în privința statutului real mobil, prin deplasarea bunului mobil în alta țară; c) în privința drepturilor creditorului asupra patrimoniului debitorului, când debitorul își schimbă domiciliul dintr-o țară în alta (având în vedere că drepturile creditorului ar fi cărmuite de legea domiciliului debitorului); d) în privința formei testamentului, dacă testatorul își schimbă cetățenia înainte de deces (având în vedere că forma testamentului este supusă legii naționale a testatorului); e) în privința persoanelor juridice, prin schimbarea sediului lor juridic (determinând schimbarea legii naționale a persoanei juridice). Determinarea domeniului de aplicare a legilor aflate în conflict în legătură cu determinarea domeniului de aplicare a legilor aflate în conflict, au fost exprimate mai multe păreri: f) în dreptul nostru se apreciază că determinarea domeniului de aplicare a legilor aflate în conflict se face conform dispozițiilor normei conflictuale a țării cu care raportul juridic are legătura după schimbarea punctului de legătură. Norma conflictuală a țării cu care raportul juridic avea legătura înainte de schimbarea punctului de legătură poate fi luată în considerare în limitele prevăzute de norma conflictuală a forului. Practica internațională confirmă faptul că nu se poate da o soluție unică tuturor conflictelor mobile de legi, acest lucru fiind confirmat și de dispozițiile cuprinse în dreptul nostru. Norma conflictuală cu care raportul juridic are legătura după schimbarea punctului de legătură poate acorda aplicabilitate uneia sau alteia din cele două legi aflate în conflict (soluția fiind diferită de la caz la caz)

Sb.21 .P. Gen. Conflictul de legi în timp și spațiu.

Notiune si forme de prezentare. Conflictul în timp

Notiune Conflictul în timp al conventiilor internationale poate apare în cazul în care o conventie internationala este înlocuita cu alta conventie care reglementeaza diferit un anumit domeniu al dreptului international privat Solutionare Se pune problema valabilitatii actelor juridice încheiate în perioada de valabilitate a vechii conventii. De regula, noua conventie contine prevederi exprese privind modul de solutionare a problemelor tranzitorii. în lipsa unor astfel de prevederi, literatura de specialitate s-d pronuntat în sensul aplicarii regulilor dreptului tranzitoriu intern, adaptate specificului obiectivului dreptului international privat în acest sens, considera ca efectele unui act juridic încheiat sub incidenta vechii conventii urmeaza sa fie cârmuite de prevederile acesteia pâna la realizarea lor integrala . Conflictul în spatiu Notiune Conflictul în spatiu intervine între doua legi materiale care fac parte din sisteme de drept diferite, care contin reglementari diferite una fata de cealalta, cu privire la aceeasi institutie juridica si care se afla în prezenta datorita elementului de extraneitate al raportului juridic de drept privat. Norma conflictuala a forului poate face trimitere pentru reglementarea directa a raportului juridic cu element de extraneitate fie la legea materiala proprie, fie la legea materiala straina. Solutionare Solutionarea conflictului de legi în spatiu se realizeaza prin aplicarea normei conflictuale a forului, care va indica ce lege este aplicabila dintre legile aflate în conflict.

Sb.22 .P. Gen Temeiul aplicarii legii straine

Legea straina se aplica în temeiul normei conflictuale a forului, în conditiile si limitele impuse de aceasta. Deci, autoritatea legii straine nu are un caracter original, propriu, ci un caracter derivat, de împrumut. Norma conflictuala a forului este cea care va desemna din legile aflate în prezenta ce lege se va aplica raportului juridic cu elementul strain. Având în vedere faptul ca legea constituie expresia specifica a suveranitatii unui stat, aplicarea dreptului strain pe teritoriul tarii forului prezinta o deosebita importanta teoretica si practica, cu relevanta atât în plan juridic cât si în plan politic. Nici un stat nu poate, prin vointa sa sa aplice legile tarii sale pe teritoriul altui stat. în literatura de specialitate au fost exprimate mai multe opinii privind titlul cu care se d) Teoria dupa care legea straina se aplica în calitate de element de drept. In dreptul international privat român se considera ca legea straina se aplica în calitate de element de drept¹, însa legea straina nu se încorporeaza sistemului de drept român, devenind o componenta a acestuia. Legea straina nu-si pierde natura juridica pentru faptul ca este aplicata de instantele române, însa ramâne un drept strain.

Sb.23 .P. Gen Stabilirea continutului legii straine si sactiunea neaplicarii ei.

în dreptul intern norma juridica nu constituie obiect de probatiune, deoarece se presupune ca judecatorul cunoaste legea si exista prezumtia ca toti cunosc legea. Instanta nu poate refuza judecarea cauzei pe motivul ca partile nu au facut dovada normei juridice respective. Aplicarea legii straine presupune cunoasterea ei. In legatura cu posibilitatile de cunoastere a legii straine, au fost propuse mai multe solutii. In dreptul nostru, continutul legii straine se stabileste în felul urmator: - se iau din oficiu a masurile pentru cunoasterea legii straine; Art. 7 alin. 1 din Legea nr. 105/1992 arata ca stabilirea continutului legii straine se face de instanta de judecata prin atestari obtinute de la organele care au edictat-o, prin avizul unui expert sau un alt mod adecvat. - se poate solicita concursul partilor pentru stabilirea continutului legii straine; Art. 7 alin. 2 din Legea nr. 105/1992 prevede ca partea care invoca legea straina poate fi obligata sa faca dovada continutului ei. - se solicita sprijinul autoritatilor pentru stabilirea continutului legii straine. In acest sens, instantele judecatoresti pot solicita sprijinul Ministerului de Externe sau Ministerului Justitiei pentru a oferi informatiile necesare despre legea straina. Acordurile internationale privind reglementarea unor probleme de drept international privat cuprind prevederi privind facilitatile de obtinere reciproca a informatiilor în legatura cu legislatia, practica judiciara sau notariala . -

mijloacele de proba pentru stabilire continutului legii straine sunt diferite în functie de particularitatile diferitelor sisteme de drept

Sb.1 .P. Speciala Determinarea legii competente privind statutul personal al persoanei fizice.

Notiunea de „statut personal” din dreptul international privat nu are acelasi continut cu notiunea de „statut personal” din dreptul civil intern. În dreptul international privat continutul statutului personal, raportat la continutul aceleiasi notiuni din dreptul intern, cunoaste doua dimensiuni de diferentiere: - o extindere a continutului - în sensul ca statutul personal cuprinde starea civila, numele, domiciliul, capacitatea juridica, precum si relatiile de familie ale persoanei fizice. Deci, în dreptul international privat, continutul statutului personal reuneste statutul individual si statutul familial al persoanei fizice; - o limitare a continutului - în sensul ca aspectele legate de regimul matrimonial, incapacitatile speciale, libertatile sunt supuse altei legi decât cea care cârmuieste statutul personal. Prin statutul persoanei fizice, din punctul de vedere al dreptului international privat, se înțelege starea, capacitatea si relatiile de familie ale acesteia. Conform dispozitiile art. 11 - Legea nr. 105/1992, statutul personal este supus legii nationale a persoanei fizice, afara numai daca, prin dispozitiile speciale, nu se prevede altfel. Legea nationala este legea statului a carei cetatenie o are persoana în cauza. Determinarea si proba cetateniei se fac în conformitate cu legea statului a carui cetatenie se invoca. Legea nationala a cetateanului român care, potrivit legii straine, este considerat ca are o alta cetatenie, este legea româna. Legea nationala a strainului care are mai multe cetatenii este legea statului unde își are domiciliul sau, în lipsa, resedinta. Daca o persoana nu are nici o cetatenie, se aplica legea domiciliului sau, în lipsa, legea resedintei. Punerea în aplicare a dispozitiilor legii nationale cu privire la statutul persoanei fizice se realizeaza în formele procedurale prevazute de legea forului. Când legea care cârmuieste statutul persoanei fizice este o lege straina, aplicarea acesteia implica uneori interventia unor organe de stat. Organele de stat competente se determina conform legii forului. În cazul în care se impune luarea unor masuri de ocrotire cu privire la persoana fizica straina incapabila si cu privire la bunurile acesteia, pot fi luate unele masuri de ocrotire provizorii de catre autoritatile competente ale forului, prin aplicarea dispozitiilor legii forului. Referitor la solutionarea acestui conflict, art. 15 - Legea nr. 105/1992 dispune ca apartenenta unei persoane la o noua lege nationala nu aduce atingere majoratului dobândit potrivit legii care îi era anterior aplicabila. De asemenea, conform art. 36 raportat la art. 20 din Legea nr. 105/1992, legea nationala comuna a sotilor sau legea domiciliului comun al acestora continua sa reglementeze ocrotirea parinteasca a copilului din casatorie în cazul în care unul dintre ei își schimba, dupa caz, cetatenia sau domiciliul. Statutul personal al refugiatului este reglementat de legea tarii unde își are domiciliul, sau în lipsa, resedinta. Capacitatea persoanei fizice

Determinarea legii competente - lex personalis

Statutul personal al persoanei fizice este reglementat prin legea personala a acesteia {lex personalis}. Legea personala este conceputa în mod diferit de la un sistem de drept la altul: - unele sisteme adopta ca lege personala - legea tarii al carei cetatean este persoana fizica, deci legea nationala a acesteia (lex patriae) ; - alte sisteme adopta ca lege personala - legea tarii în care persoana fizica si-a stabilit domiciliul (lex domicili) ; - alte sisteme de drept practica un sistem mixt, în sensul ca, capacitatea persoanei fizice se determina pentru straini dupa legea statului unde se gasesc în calitate de straini, iar pentru proprii cetateni aflati în strainatate, dupa legea nationala a persoanei fizice . Argumentele aduse în favoarea sistemelor principale lex patriae si lex domicili par a fi deopotri de puternice. Pentru a alege între ele se tine seama de interesele statelor si indivizilor, de securitatea si certitudinea pe care trebuie sa le prezinte regulile,

rezolvarile din dreptul international privat. În sprijinul sistemului *lex patriae* au fost aduse urmatoarele argumente: - cetatenia reprezinta legatura politico-juridica dintre individ si un stat, statul fiind în masura sa reglementeze conditia juridica a cetatenilor sai; - legea nationala ofera posibilitatea ocrotirii propriilor cetateni si în afara teritoriului national; - cetatenia are un caracter mai accentuat de stabilitate în raport cu domiciliul; schimbarea cetateniei nu depinde numai de vointa persoanei ca în cazul domiciliului, care este strâns legat de aspectul intentional, de natura subiectiva; - legea nationala tine cont de specificul natiunii respective de obiceiurile si traditiile nationale, continând reglementari specifice cetatenilor unui stat; - dobândirea unei noi cetatenii presupune, de regula, acceptarea unui nou regim al statutului personal; - notiunea de cetatenie are acelasi continut în toate "sistemele de drept, fiind mai usor de probat, în timp ce notiunea de domiciliu are un continut diferit de la un sistem de drept la altul, dovedirea lui fiind realizata dupa regulile fixate de fiecare stat. Sistemul expatriere prezinta si unele dezavantaje, curii ar fi: - cetatenia nu reprezinta un criteriu adecvat de determinare a legii personale în cazul persoanelor tara cetatenie - apatrizi sau pentru cetatenii aparținând unor state compuse - federatii, confederatii - sau state cu reglementari regionale diferite, deoarece reglementarile în materia statutului personal difera de la regiune la alta; - sistemul *lex patriae* prezinta dezavantaje si în cazul în care membrii unei familii au cetatenii diferite, statutul personal al acestora va fi cârmuit de legi diferite, în timp ce domiciliul este comun, reglementat de normele juridice ale aceluiasi stat; - se constata dificultati de determinare a legii nationale în cazul în care o persoana are doua cetatenii. S-a apreciat ca sistemul *lex patriae* cunoaste în prezent o perioada de criza datorata cazurilor de dubla cetatenie. Sistemul *lex domicilii* ca lege personala este, de asemenea, sustinut de o serie de argumente: - domiciliul reprezinta centrul vietii juridice a persoanei fizice, reprezentând locuinta principala si statonica a persoanei, asa cum este sediul pentru persoana juridica; - domiciliul ca si criteriu de determinare a legii personale este preferabil cetateniei, deoarece este unic pentru membrii unei familii, care pot avea cetatenii diferite; - domiciliul stabilit într-o tara exprima vointa persoanei respective de a se supune legii acelei tari; - domiciliul înlatura dezavantajul dublei cetatenii, fiind unic si determinând aplicarea unei singure legi; - domiciliul reprezinta criteriul unic de determinare a legii personale în cazul statelor - federatii sau statelor cu reglementari regionale diferite; - domiciliul exclude, sub aspectul legii aplicabile, diferenta dintre cetateni si straini, asigurând aplicarea unitara a regimului acordat persoanei fizice tuturor indivizilor. Sistemul *lex domicilii* prezinta si unele dezavantaje, ca de exemplu: - domiciliul nu are totdeauna caracter de realitate; în unele situatii, în functie de reglementarile nationale specifice fiecarui stat, este greu de stabilit diferentele dintre domiciliu si resedinta; - domiciliul poate fi diferit pentru membrii unei familii, în timp ce acestia pot avea cetatenie comuna; - domiciliul faciliteaza fraudarea legii deoarece schimbarea domiciliului depinde de vointa persoanei. Adoptarea unuia sau altuia dintre sistemele de determinare a legii personale depinde de interesele statelor si de împrejurarile de ordin istoric, social, politic. În general, tarile de imigrare adopta sistemul legii domiciliului, iar tarile de emigrare adopta sistemul legii nationale. Legiuitorul român a optat, ca regula, pentru sistemul *lex patriae*, aplicând însa în subsidiar si *lex domicilii* pentru situatii special prevazute de lege. Se considera ca în sistemul nostru de drept, normele conflictuale privind statutul persoanei fizice au un caracter imperativ, în sensul ca partile nu pot deroga de la ele prin manifestarea lor de vointa. S-a apreciat chiar, în raport de dispozitiile art 168 alin. 2 din Legea nr. 105/1992, ca norma conflictuala privind starea si capacitatea cetatenilor români este de ordine publica. În legislatiile unor state se constata o combinatie a celor doua sisteme de determinare a statutului personal al persoanei fizice.

Sb.2 .P. Speciala Teoria interesului national

Cu privire la norma conflictuala *lex personalis* s-a elaborat în doctrina o teorie - teoria interesului national - citata pentru a exprima dificultatile pe care le întâmpina coordonarea intereselor nationale cu cerintele unei securitati juridice pe plan international. Teoria interesului national este o creatie jurisprudentiala, ca o exceptie de la competenta normala a legii nationale în

privinta capacitatii persoanelor fizice. Ulterior aceasta teorie a fost consacrata legislativ în mai multe sisteme de drept¹, cât si în documente internationale. In mod normal, aplicarea legii personale a persoanei fizice (fie legea nationala, fie legea domiciliului, în functie de sistemul adoptat) - ar trebui sa produca urmatoarele efecte juridice: - daca o persoana este capabila dupa legea sa personala, va fi considerata capabila în orice alta tara; - daca o persoana este incapabila dupa legea sa personala, va fi considerata incapabila în orice alta tara. Teoria interesului national intervine în cel de-al doilea caz, în sensul ca, uneori, o persoana incapabila dupa legea sa personala, poate fi considerata capabila dupa legea forului. In dreptul international privat român aceasta exceptie este reglementata prin dispozitiile art. 17 din Legea nr. 105/1992. Conform dispozitiilor art 17 alin. 1, persoana care, potrivit legii nationale sau legii domiciliului sau, este lipsita de capacitate sau are capacitate de exercitiu restrânsa, nu poate sa opuna aceasta cauza de nevaliditate celui care l-a socotit, cu buna-credinta, ca fiind deplin capabil în conformitate cu legea locului unde actul a fost întocmit. Conform dispozitiilor art 17 alin. 2 - aceasta regula nu se aplica actelor juridice referitoare la familie, mostenire si transmiterea imobilelor. Din analiza dispozitiilor legii rezulta ca, pentru a se aplica teoria interesului national, trebuie îndeplinite cumulativ, urmatoarele conditii: a) persoana fizica straina sa fie incapabila dupa legea sa personala; b) aceasi persoana fizica straina sa fie considerata pe deplin capabila dupa legea forului; c) cetateanul (propriu sau strain) care a încheiat un act cu aceasta persoana fizica straina - sa fie de buna credinta, în sensul ca nu a cunoscut si nici nu ar fi putut cunoaste în mod rezonabil cauza de nevaliditate a actului juridic respectiv, rezultând din starea de incapacitate a strainului; d) anularea actului ar produce un prejudiciu nejustificat cetateanului (propriu sau strain) care a încheiat actul juridic respectiv. Desi aceasta conditie nu este mentionata în mod expres, se deduce din interpretarea art. 17-Legea nr. 105/1992. Pentru fundamentarea teoretica a teoriei interesului national au fost invocate mai multe temeiuri: - ocrotirea bunei credinte a partenerului local; - necunoasterea scuzabila de catre partenerul local a legii nationale a strainului cu care a încheiat actul juridic; - îmbogatirea fara just temei a strainului, în dauna partenerului local; - ocrotirea ordinii publice de drept international privat a forului.

Sb.3 .P. Speciala Legea aplicabila divortului si nulitatii casatoriei.

Nulitatea casatoriei. Legea aplicabila si domeniul acesteia. Conform dispozitiilor art. 24 alin. 1 din Legea nr. 105/1992, legea care reglementeaza cerintele legale pentru încheierea casatoriei se aplica nulitatii casatoriei si efectelor acestei nulitati. Având în vedere faptul ca la încheierea casatoriei este necesara îndeplinirea unor conditii de fond si a unor conditii de forma, distingem urmatoarele situatii: 1) - nulitatea casatoriei pentru încalcare conditiilor de fond ale încheierii ei se pronunta în conformitate cu legea nationala a fiecaruia dintre viitorii sotii; 2) - nulitatea casatoriei pentru nerespectarea conditiilor de forma ale încheierii ei se pronunta în conformitate cu una din urmatoarele legi: - legea statului pe teritoriul caruia s-a celebrat casatoria (locus regit ac turn); - legea agentului diplomatic sau consular care a instrumentat-o (auctor regit actum). Conform dispozitiilor art. 24 alin. 2 - nulitatea unei casatorii încheiate în strainatate cu încalcare conditiilor de forma poate fi admisa numai daca sanctiunea nulitatii este prevazuta în legea româna. Dispozitia prevazuta în art 24 alin. 2 din Legea nr. 105/1992 este pe deplin concordanta cu dispozitia prevazuta în art. 168 alin. 2 din aceeași lege - conform careia recunoasterea unei hotarâri straine nu poate fi refuzata pentru singurul motiv ca instanta care a pronuntat hotarârea straina a aplicat o alta lege decât cea determinata de dreptul international privat român, afara numai daca procesul priveste starea civila si capacitatea unui cetatean român, iar solutia adoptata difera de cea la care s-ar fi ajuns potrivit legii române. În consecinta, pentru recunoasterea unei hotarâri straine de constatare a nulitatii unei casatorii încheiate în strainatate, pem nerespectarea conditiilor de forma prevazute de legea straina este necesar îndeplinirea conditiei dublei reglementari (adica sanctiunea nulitatii s prevazuta si de legea româna). Legea nulitatii casatoriei reglementeaza si efectele acestei nulitati. Aceeasi lege reglementeaza si felurile nulitatii. Aspectele de procedura în actiunea de constatare a nulitatii casatoriei sunt supuse legii statului instantei sesizate (Jexfori). b) Casatoria putativa. Legea

aplicabila nulitatii casatoriei si efectelor acestei nulitati reglementeaza si conditiile si efectele casatoriei putative. Efectele casatoriei putative privesc relatiile dintre sotii, precum si relatiile dintre parinti si copii. Relatiile dintre sotii sunt reglementate de legea aplicabila casatoriei putative. Aceasi lege determina si buna credinta a sotului fata de care casatoria putativa produce efecte. Relatiile dintre parinti si copii sunt reglementate de legea aplicabila filiatiei din casatorie, adica de legea care cârmuieste efectele casatoriei.

2.4. Desfacerea casatoriei prin divort

a) Determinarea legii aplicabile divortului Potrivit dispozitiilor art. 22 din Legea nr. 105/1992, divortul este cârmuit de legea aplicabila efectelor casatoriei (determinata prin dispozitiile art. 20 din aceeași lege). Deci divortul va fi reglementat: -în principal — de legea nationala comuna a sotilor; - în subsidiar — de legea domiciliului comun daca sotii au cetatenii diferite; - de legea statului pe teritoriul caruia sotii au sau au avut reședinta comuna sau cu care întretin în comun cele mai strânse legaturi, daca sotii nu au domiciliul comun. O hotarâre de divort pronuntata în strainatate privind un sot cetatean român nu va putea fi recunoscuta în România — conform dispozitiilor art. 168 alin. 2 - în cazul în care nu au fost respectate normele conflictuale din dreptul international privat român cu privire la reglementarea divortului,

b) Domeniul legii divortului Legea aplicabila divortului reglementeaza urmatoarele aspecte: - dreptul de a introduce actiunea de divort; - motivele de divort (inclusiv posibilitatea pronuntarii divortului pe baza consimtamântului sotilor); - efectele divortului cu privire la relatiile dintre sotii si anume-relatiile personale dintre sotii; relatiile patrimoniale dintre sotii (împartirea bunurilor comune, suportarea datoriilor comune, obligatia de întretinere între fostii sotii, etc); capacitatea de exercitiu; - efectele divortului cu privire la relatiile dintre parinti si copii si anume: încredintarea minorilor, exercitarea drepturilor parintesti, obligatia de întretinere etc. Determinarea competentei jurisdictionale în materia divortului si procedura de judecata sunt supuse legii forului. De asemenea, masurile provizorii si masurile urgente luate de instanta de judecata sunt supuse tot legii forului, fiind calificate probleme de natura procedurala.

c) Invocarea ordinii publice de drept international privat român - în materia divortului Ordinea publica se poate invoca împotriva legii divortului sau a unora din dispozitiile acestei legi. In cazul înlaturarii legii straine se aplica legea româna ca lege a forului. Conform art. 22 alin. 2 din Legea nr. 105/1992 - daca legea straina competenta sa reglementeze divortul - nu permite divortul ori îl admite în conditii deosebit de restrictive se aplica legea româna, în cazul în care, unul din sotii este la data cererii de divort cetatean român. Din analiza textului de lege rezulta ca: - competenta jurisdictionala revine instantelor române - care au posibilitatea sa înlature de la aplicare legea straina si si aplice legea româna: - conflictul mobil de legi în materie se solutioneaza în favoarea aplicarii legii forului având în vedere cetatenia româna a unuia dintre sotii data introducerii cererii de divort. în acest sens. dispozitiile textului de lege sunt aplicabile daca unul din sotii este cetatean român la data introducerii actiunii de divort, indiferent daca anterior a avut sau daca ulterior dobândește o alta cetatenie.

Sb.4 .P. Speciala

Criteriul de determinare al nationalitatii persoanei fizice.

In dreptul international privat român, pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice sunt avute în vedere un criteriu de drept comun, precum si criteriile speciale: a) Criteriul de drept comun este stabilit, în special, de dispozitiile Legii nr. 105/1992 si reprezinta sediul social al persoanei juridice. Conform art. 40 din lege, persoana juridica are nationalitatea statului pe al carui teritoriu si-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social. Daca exista sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica nationalitatea persoanei juridice este sediul real. Prin sediul real se înțelege locul unde se afla centrul principal de conducere si gestiune a activitatii statutare, chiar daca, hotarârile organului respectiv sunt adoptate potrivit directivelor transmise de actionari sau asociati din alte state. Din analiza dispozitiilor legale rezulta ca sediul statutar al persoanei juridice este stabilit prin vointa fondatorilor sai. Dar, prin aplicarea principiului autonomiei de vointa al fondatorilor se determina doar sediul social, nu si o nationalitate diferita a persoanei juridice fata

de cea conferita de sediul social respectiv. Sediul social trebuie sa fie serios si real. Sediul social real este calificat prin lege pentru a nu i se conferi alta calificare. Din dispozitiile art. 40 rezulta ca prin actul constitutiv se stabileste sediul social al persoanei juridice, iar nationalitatea acesteia rezulta din sediul social respectiv. Criteriul sediului social pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice este prevazut si în alte acte normative interne, precum si în conventii internationale la care România este parte. Dintre conventiile internationale la care România este parte, care consacra criteriul sediului social al persoanei juridice, mentionam în special, acordurile bilaterale de asistenta juridica, precum si unele tratate de comert si navigatie. b) Criteriile speciale sunt stabilite prin conventii internationale, pentru situatii deosebite, fiind întâlnite mai rar în practica. Astfel: - în unele tratate de asistenta juridica încheiate de tara noastra si alte tari este mentionat criteriul locului constituirii persoanei juridice sau criteriul controlului ; - în alte tratate sunt prevazute în mod cumulativ criteriul locului constituirii si al sediului social al persoanei juridice . De regula, în cazurile în care se constata existenta unor criterii speciale, acestea nu privesc nationalitatea persoanei juridice în ansamblu, ci numai anumite aspecte legate de nationalitatea persoanei juridice, în functie de obiectul de reglementare al conventiei respective.

Sb.5 .P. Speciala Lex voluntati

Notiune si limite de aplicare.

Lex voluntatis reprezinta pe planul dreptului international privat expresia principiului autonomiei de vointa a partilor, care cârmuieste în general conditiile de fond ale actului juridic (conform art. 969 C.civ.). Principiul libertatii de vointa presupune ca partile, persoane fizice sau juridice pot încheia orice acte juridice în limitele permise de lege; de asemenea, în aceleasi limite, partile pot da actului juridic continutul pe care îl doresc. Fundamentul acestui principiu îl reprezinta recunoasterea prin lege a faptului ca vointa subiectelor de drept poate genera efecte juridice. Insa, lex voluntatis nu poate fi înteles în sensul ca partile, prin autonomia de vointa pot crea efecte juridice peste lege. Legea forului va indica care sunt Urnitele I libertatii de vointa a partilor. Lex voluntatis reprezinta un principiu aplicabil în majoritatea sistemelor nationale de drept, contribuind la uniformitatea solutiei conflictuale în materia actelor juridice.

Sb.6 .P. Speciala Lex veditoris

Determinare si exceptii.

Aplicarea legii vânzatorului (lex venditoris) Pe planul dreptului international privat, contractul -de vânzare-cumparare este reglementat prin dispozitiile art. 88-92 din Legea nr.105/1992 Conform dispozitiilor art. 88, în lipsa unei legi convenite de parti spre a se aplica vânzarii mobiliare, aceasta- este supusa legii statului în care vânzatorul are, la data încheierii contractului, dupa caz, domiciliul sau, în lipsa, resedinta ori fondul de comert sau sediul social. Din analiza textului de lege rezulta urmatoarele: a) în principal - contractul de vânzare — cumparare este supus regulii lex voluntatis; b) daca partile mi au ales legea aplicabila pe baza autonomiei lor de vointa, contractul va fi cârmuit de lex venditoris, adica de legea vânzatorului; c) în functie de obiectul vânzarii, legea aplicabila este diferita, dupa cum urmeaza: - vânzarea mobiliara este supusa legii tarii vânzatorului {lex venditoris}; vânzarea imobiliara este supusa legii locului situarii bunului {lex rei sitae). în acest sens, art. 77 alin. 3 din Legea nr. 105/1992 dispune ca contractul referitor la un drept imobiliar sau la un drept de folosinta temporara asupra unui imobil are legaturile cele mai strânse cu legea statului unde acesta se afla situat. Exceptii de la aplicarea legii vânzatorului De la regula conform careia contractul de vânzare-cumparare este supus legii vânzatorului, Legea nr. 105/1992 reglementeaza câteva exceptii:

A) Conform dispozițiilor art. 89 - prin excepție de prevederile an. 88, contractul de vânzare-cumpărare comercială este supus legii statului în care cumpărătorul are fondul de comerț sau sediul social dacă: a) negocierile au fost purtate și contractul a fost încheiat de către părți prezente în acel stat; sau b) contractul prevede în mod expres ca vânzătorul trebuie să execute obligația de livrare a marfii în acel stat. Textul consacra; aplicarea legii personale a persoanelor juridice în materie de vânzare comercială.

B) Conform dispozițiilor art. 90 - vânzarea prin licitație, prin burse sau târguri este supusă legii unde are loc încheierea pe această cale a contractului, afara numai dacă legea statului respectiv admite ca părțile să aleagă prin acord legea aplicabilă și ele au procedat explicit la o asemenea alegere. Prin dispozițiile acestui text de lege se stabilește aplicarea următoarelor legi: - *lex voluntatis* - în principal, dacă legea statului unde are loc vânzarea o admite și dacă părțile au ales în prealabil această lege; - *lex loci contractus* - în subsidiar, dacă părțile nu au ales alta lege admisă de acel stat.

C) Conform dispozițiilor art. 92 - legea statului unde se efectuează recepția marfii stabilește, dacă nu s-a convenit altfel, termenul și procedura de verificare cantitativă și calitativă, precum, și măsurile ce pot fi luate referitor la aceste bunuri în cazul în care sunt refuzate.

Sb.7 .P. Speciala Domeniul de aplicare al regulii *Lex rei sitae* și determinarea

Determinarea legii situației bunului

În legătura cu determinarea legii situației bunului apar dificultăți în cazul în care bunul se află pe nave sau aeronave în marea liberă și în spațiul aerian de deasupra acesteia, precum și în cazul conflictului mobil de legi privind bunurile mobile.

A) Bunurile aflate pe nave și aeronave în marea liberă și în spațiul aerian de deasupra acesteia sunt supuse legii pavilionului navei sau aeronavei, ca lege a locului situației acestor bunuri. În acest sens, art. 55 din Legea nr. 105/1992 dispune că constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport sunt supuse:

a) legii pavilionului pe care îl arborează nava sau aeronava;

b) legii aplicabile statutului organic al întreprinderii de transport pentru vehiculele feroviare și rutiere din patrimoniul ei. Conform dispozițiilor art. 56, legea arată de art. 55 se aplică deopotrivă: a) bunurilor aflate în mod durabil la bord, formându-i dotarea tehnică; b) creanțelor care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistența tehnică, întreținerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport.

B) În cazul conflictelor mobile de legi privind bunurile mobile se pune problema determinării domeniului de aplicare al legilor aflate în conflict

Soluțiile sunt diferite, iar deosebirea este determinată: - pe de o parte - de sistemul adoptat pentru modul de soluționare a conflictului mobil de legi; - pe de altă parte - de particularitățile concrete ale spetei analizate în fonetic de reglementările cuprinse în legile aflate în prezență, în mod deosebit în legea forului. De asemenea, regimul juridic al unor bunuri este în unor reglementări speciale adoptate prin convenții internaționale. Conform dispozițiilor art. 52 din Legea nr. 105/1992, constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui bun care și-a schimbat așezarea sunt cârmuite de legea locului unde acesta se află în momentul când s-a produs faptul juridic care a generat, modificat sau stins dreptul respectiv.

3. Domeniul de aplicare a legii situației bunului

Legea statului pe teritoriul căruia se află bunul, reglementează următoarele aspecte ce țin de statutul real: a) bunurile asupra cărora se pot exercita drepturi reale și clasificarea acestor bunuri Art 50 din Legea nr. 105/1992 prevede că natura mobilă sau imobilă, cât și conținutul drepturilor reale asupra bunurilor se determină în conformitate cu legea locului unde se află sau sunt situate. b) drepturile reale existente asupra bunurilor, precum și calificarea acestor drepturi. Astfel, sunt supuse legii locului situației bunului (*lex rei sitae*) -aspectele ce țin de statutul real, cum

ar fi: conditiile de nastere a dreptului real, domeniul transmiterii proprietatii, suportarea riscului lucrului etc. în schimb, aspectele de alta natura decât cea reala sunt supuse altor legi, constituind limitari aduse regulii *lex rei sitae*. în principiu, legea locului situarii bunului nu reglementeaza urmatoarele aspecte: - capacitatea persoanei care contracteaza cu privire la un bun - fiind reglementata de legea personala (*lex personalis*); - conditiile de forma ale actelor juridice - fiind supuse regulii *locus regit actum*; - conditiile de fond si efectele contractului - fiind cârmuite de legea contractului (*lex contractus*). d) formele de publicitate privind bunurile, în cazurile stabilite de Din analiza dispozitiilor art 64, 65 si 87 din Legea nr. rezulta ca sunt supuse regulii *ta rei sitae* atât formele de publicitate privii un bun imobil - pentru opozabilitate fata H terti, publicitate cu efect constitutiv de drepturi reale imobiliare - chiar daca temeiul juridic al nasterii, transmiterii, restrângerii sau stingerii dreptului real sau garantiei reale înconstituie dispozitiile altei legi. e) regimul juridic al dreptului de proprietate si al celorlalte drepturi reale Legea situatiei bunului reglementeaza continutul drepturilor reale, adica prerogativele pe care aceste drepturi le confera titularului lor, precum si modul de exercitare a acestor prerogative. Astfel, legea situatiei bunului reglementeaza modul de exercitare al posesiei, folosintei si dispozitiei privind bunurile, precum si dezmembramintele dreptului de proprietate. In dreptul civil român sunt cunoscute urmatoarele dezmembraminte ale dreptului de proprietate: dreptul de uzufruct; dreptul de uz; dreptul de abitatie; dreptul de servitute; dreptul de superficie. f)regimul juridic al posesiunii si actiunile posesorii (conform dispozitiilor art. 49 din Legea nr. 105/1992). g) mijloacele de aparare a drepturilor reale, adica actiunile reale, h) sarcinile fiscale asupra bunurilor i) masurile de urmarire si de executare silita asupra bunurilor sunt supuse legii locului unde se realizeaza care, de regula, coincide cu legea locului situarii bunului. j) Obligatiile propter rem si scriptae in rem sunt supuse regulii *lex rei sitae*.

Sb.8 .P. Speciala Domeniul de aplicare si determinarea a legii delictului civil

Determinarea legii delictului civil în cazul în care fapta ilicita si prejudiciul se produc în state diferite. Art. 108 din Legea nr. 105/1992 arata ca în cazul în care toate sau o parte din consecintele pagubitoare ale actului ilicit se produc într-un alt stat decât cel unde a avut loc, se aplica reparatiei corelative legea- acestui stat, în conformitate cu dispozitiile de la lit. b-h din art. 107, adica:

- b) conditiile si întinderea raspunderii;
- c) cauzele de limitare sau de exonerare de raspundere, si de împartire a raspunderii între autor si victima;
- d) raspunderea comitentului pentru fapta prepusului;
- e) natura daunelor care pot sa dea nastere la reparatie.
- f) modalitatile si întinderea reparatiei;
- g) transmisibilitatea dreptului la reparatie;
- h) persoanele îndreptatite sa obtina reparatia pentru prejudiciul stabilit.

Din analiza coroborata a dispozitiilor art. 107 si 108 rezulta ca, în situatia analizata sunt aplicabile: - legea locului savârsirii delictului (*lex loci delicti commissi*), care va reglementa capacitatea delictuala a faptuitorului si caracterul ilicit al faptului; - legea locului producerii prejudiciului (*lex loci laesionis*).— care va reglementa celelalte aspecte privind raspunderea delictuala. Doctrina si jurisprudenta din tara noastra s-au pronuntat în acelasi sens, optând pentru aplicarea legii locului producerii faptei pentru determinarea caracterului ilicit al faptei si a cauzelor de exonerare de raspundere si aplicarea legii locului producerii prejudiciului pentru restul aspectelor legate de delictul civil. Aplicarea uneia sau alteia dintre legile mentionate si domeniul de reglementare al acesteia rezulta din lege, neputând fi o problema de optiune lasata la latitudinea vointei partilor. Conform dispozitiilor art. 110, regulile de securitate si de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie sa fie respectate în toate cazurile

Sb.9. P. Speciala Legea aplicabila obligatiei de intretinere.

Determinarea legii aplicabile în temeiul art. 34 din Legea nr. 105/1992 - deosebit următoarele situații privind legea aplicabilă obligatiei de întreținere: a) în raporturile dintre părinți și copii - se aplică legea care cărmuiește efectele filiației: - pentru filiația copilului din căsătorie - legea efectelor căsătoriei părinților săi (conform art. 25); - pentru filiația copilului din afara căsătoriei - legea națională a copilului sau legea mai favorabilă acestuia (conform art. 28); - pentru filiația rezultată din adopție - legea națională a adoptatorului sau legea efectelor căsătoriei sotilor care adoptă împreună (conform art. 31); b) în raporturile dintre soți - se aplică legea care cărmuiește efectele căsătoriei (conform art. 20); c) în raporturile dintre foștii soți - se aplică legea care cărmuiește divorțul (conform art. 22); d) în raporturile dintre alte persoane - se aplică legea națională a creditorului. În caz de schimbare a cetățeniei, noua lege națională se aplică numai prestațiilor ulterioare schimbării. Prin această ultimă dispoziție s-a avut în vedere soluționarea unui posibil conflict mobil de legi prin aplicarea legii vechi până în momentul schimbării cetățeniei creditorului și aplicarea legii noi după acest moment. Domeniul de aplicare a legii Potrivit dispozițiilor art. 35 alin. 1 din Legea nr. 105/1992, legea aplicabilă obligatiei de întreținere determină în deosebi: a) persoana creditorului și debitorului precum și ordinea de prioritate între mai mulți debitori; b) întinderea obligatiei de întreținere; c) modul de executare a obligatiei și termenele pentru satisfacerea acesteia. În alin. 2 al art. 35 se prevede că pentru a se determina întinderea obligatiei de întreținere trebuie să se țină seama, chiar dacă legea străină aplicabilă dispune altfel, de posibilitățile materiale ale debitorului și de nevoile efective ale creditorului. Dispoziția prevăzută, în art. 35 alin. 2 reprezintă o normă de ordine publică în dreptul internațional privat român, conform căreia, legea materială străină normal competentă va fi înlăturată de la aplicare în cazul în care conține dispoziții contrare de la această normă, în locul legii străine înlăturate urmând a se aplica legea română.

Sb.10. P. Speciala

Determinarea legii aplicabile faptului juridic ilicit produs în marea liberă și în spațiul aerian de deasupra acesteia. Determinarea gii delictului civil produs în marea liberă sau în spațiul aerian de deasupra acesteia. Este posibil ca un delict civil să se producă în marea liberă sau în spațiul aerian de deasupra acesteia, ca de exemplu, abordajul sau coliziunea unor nave sau aeronave care pot avea aceeași naționalitate sau pot avea naționalități diferite. Cu privire la această situație art. 141 alin. 2 din Legea nr. 105/1992 dispune că în marea liberă abordajul este supus legii naționale comune a navelor, iar dacă naționalitatea diferă, legii navei avariate. În cazul când ambele nave sunt avariate, iar una are naționalitatea română, se aplică legea română, dacă nava avariata nu alege legea națională a celeilalte nave. În zona economică exclusivă a României, abordajul este supus legii române (art. 141 alin. 3). În vederea determinării legii aplicabile abordajului sau coliziunii se porneste de la premisa că nava sau aeronava reprezintă o porțiune din teritoriul statului al cărui pavilion sau naționalitate o are. În această situație abordajul și coliziunea trebuie privite ca delict în cadrul cărora fapta se produce pe un teritoriu, iar prejudiciul se localizează pe teritoriul altui stat Teritoriul pe care se produce fapta îl reprezintă nava care abordează sau aeronava care lovește, iar teritoriul pe care se produce prejudiciul îl reprezintă nava abordată sau aeronava lovită. În aceste condiții, legea pavilionului navei care a abordat sau aeronavei care a lovit, se va aplica pentru determinarea caracterului ilicit al faptei și pentru stabilirea cauzelor exoneratoare de răspundere; legea pavilionului navei abordate sau aeronavei lovite va reglementa aspectele privind repararea prejudiciului. Potrivit dispozițiilor art. 142 - obligațiile ce decurg din actele de asistență și salvare a persoanelor și bunurilor sunt supuse legii locului evenimentului; dacă acesta s-a produs în apele teritoriale, iar dacă a survenit în marea liberă, legii naționale a navei care a acordat asistență sau a realizat salvarea. Aceeași lege reglementează modul de repartizare a compensației pentru asistență și salvare între armator și echipajul navei salvatoare sau care a acordat asistență tehnică.

Sb.11. P. Speciala Exceptii de la lex rei sitae.

Anumite bunuri sunt exceptate de la aplicarea legii locului situarii lor, datorita naturii lor specifice sau pozitiei în care se afla. Aceste bunuri sunt, în principiu, urmatoarele:

1) bunurile aflate în curs de transport - res in transilu. Ca regula, conform dispozitiilor art. 53 din Legea nr. 105/1992, bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expedit. Conform dispozitiilor art. 59 alin. 2 din Legea nr. 105/1992 - daca titlul (documentul de transport) reprezinta marfa, legea care i se aplica, în calitatea sa de bun mobil cârmuieste drepturile reale referitoare la marfa pe care o specifica. Deci, în cazul în care bunul (marfa) face obiectul unui titlu reprezentativ, drepturile referitoare la marfa sunt supuse legii titlului, aratata în mod expres în cuprinsul acestuia. în lipsa unei asemenea precizari, natura titlului se determina potrivit legii statului în care își are sediul întreprinderea emitenta. Dispozitiile cuprinse în cele doua texte de lege sunt coordonate, stabilind ca regula legea statului de unde a fost expedit bunul, pentru a cârmui marfurile aflate în curs de transport. De la regula aplicarii legii locului de expeditie, Legea nr. 105/1992 instituie anumite exceptii. De asemenea, conform dispozitiilor art. 53 din Legea nr. 105/1992 bunul aflat în curs de transport este supus legii statului de unde a fost expedit, afara numai daca: a) partile interesate au ales prin acordul lor, o alta lege, care devine astfel aplicabila; b) bunul este depozitat într-un antrepozit sau pus sub sechestru în temeiul unor masuri asiguratorii sau ca urmare a unei vânzari silite. în aceste cazuri fiind aplicabila, pe perioada depozitului sau sechestrului, legea locului unde a fost asezat temporar; c) bunul face parte dintre cele personale ale unui pasager, fiind în acest caz supus legii sale nationale. Legea statului exportator cârmuieste si conditiile si erectele care decurg din rezerva dreptului de proprietate referitor la un bun destinat exportului, daca partile nu au convenit altfel (conform art 54 din Legea nr. 105/1992). Din analiza coordonata a dispozitiilor art. 53, 54 si 59 rezulta ca se acorda prioritate legii vointei partilor, iar în lipsa legii statului expeditor.

2) mijloacele de transport Regimul juridic al mijloacelor de transport este supus unor legi diferite, în functie de faptul daca au sau nu pavilion. a) Navele si aeronavele sunt guvernate de legea pavilionului pe care îl arboreaza - conform dispozitiilor art 55 lit a) si art. 139 - 140 din Legea nr. 105/1992. Sistemele de drept international privat admit ca navele si aeronavele sunt cârmuite de legea statului sub al carui pavilion navigheaza sau de legea statului unde sunt înmatriculate. Legea pavilionului reglementeaza printre altele, drepturile reale si de garantie asupra navei sau aeronavei, precum si formele de publicitate privitoare la actele prin care se constituie, se transmit si se sting asemenea drepturi (conform art. 140 lit. d) - din Legea nr. 105/1992). De asemenea, legea pavilionului cârmuieste si urmatoarele aspecte: - constituirea, transmiterea sau stingerea drepturilor reale asupra unui mijloc de transport (art. 55); - regimul bunurilor aflate la bord în mod durabil, formându-i dotarea tehnica (art. 56 lit. a); - creantele care au ca obiect cheltuielile efectuate pentru asistenta tehnica, întretinerea, repararea sau renovarea mijlocului de transport (art. 56 lit. b). b) Vehiculele feroviare si rutiere sunt guvernate de legea statutului organic al întreprinderii de transport din patrimoniul careia fac parte aceste vehicule (conform dispozitiilor art. 55 lit. b - din Legea nr. 105/1992). de aplicare pe care îl are legea pavilionului în cazul navelor si aeronavelor.

3) bunurile aparținând unui stat - conform principiului imunitatii statului si bunurilor sale. Principiul imunitatii statului si bunurilor sale își are izvorul în conventii internationale sau în reglementari interne ale statului pe teritoriul caruia se afla bunul statului strain. Conform acestui principiu, statutul juridic al unui stat si bunurile sale nu pot fi supuse legilor sau jurisdictiei altui stat potrivit regulii "egalul asupra egalului nu are autoritate". Regimul juridic al bunurilor unui stat strain este stabilit de legea statului caruia îi apartin. Prin tratate pot fi prevazute exceptii de la imunitatea de jurisdictie. In anumite situatii beneficiaza de imunitate si bunurile aparținând unor organizatii internationale, regimul juridic al acestora? bunuri fiind reglementat prin conventii internationale.

4) universalrtatile de bunuri cunosc un regim juridic special din perspectiva dreptului international privat. Astfel: - universalitatile de bunuri aparținând unei persoane fizice având ca izvor succesiunea, sunt supuse legii aplicabile mostenirii; - transmiterea universalitatii de bunuri între persoane juridice ca efect al reorganizarii acestora, este supusa legii personale a persoanei

juridice reorganizate. 5) bunurile culturale scoase ilicit de pe teritoriul unui stat sunt supuse unui regim special.

Sb.12. P. Speciala Legea aplicabila conditiilor incheierii casatoriei.

Pentru încheierea casatoriei sunt necesare urmatoarele conditii legale: - îndeplinirea conditiilor de fond; - lipsa impedimentelor la casatorie; I - îndeplinirea conditiilor de forma. Distinctia între conditiile de fond si conditiile de forma se face, în principiu, dupa legea forului, conform dispozitiilor art. 3 din Legea nr. 105/1992. Criteriul conform caruia cerintele legale pentru încheierea casatoriei se clasifica în conditii de fond si conditii de forma îl reprezinta importanta ce i se confera fiecărei cerinte în vederea încheierii casatoriei. Impedimentele fiind conditii de fond negative, distingem doua categorii de conditii ce urmeaza a fi îndeplinite în vederea încheierii casatoriei: conditii de fond si conditii de forma. a) Conditii de fond ale încheierii casatoriei Conform dispozitiilor art. 18 alin. 1 din Legea nr. 105/1992 onchtnle de fond cerute pentru încheierea casatoriei. legea nationala a fiecaruia dintre viitorii sotii. Din analiza textului pentru valabilitatea încheierii casatoriei trebuie sa fie îndeplinite ca conditie de fond prevazute de legile nationale ale fiecaruia dintre viitorii sotii Eventualele dispense de la conditiile de fond pentru încheierea casatoriei se acorda de autoritatile statului a carui cetatenie o are persoana în cauza, si se dovedesc prin acte eliberate de acele autoritati. Cetateanul strain care se casatoreste în România va putea sa probeze îndeplinirea conditiilor de fond prevazute de legea sa nationala cu un act eliberat de autoritatile competente ale statului respectiv. Cetateanul român care se casatoreste în strainatate poate sa probeze îndeplinirea conditiilor de fond prevazute de legea româna cu un act eliberat de autoritatile române competente. b) Conditii de forma ale încheierii casatoriei în art. 19 alin. 1 - din Legea nr. 105/1992 se dispune ca forma încheierii casatoriei este supusa legii statului pe teritoriul caruia se celebreaza. Dispozitia cuprinsa în art. 19 alin. 1 reprezinta o aplicare a regulii locus regit actum. Conform dispozitiilor art 19 alin. 2 - casatoria unui cetatean aflat în strainatate poate fi încheiata în fata autoritatii locale de stat competente ori în fata agentului diplomatic sau functionarului consular fie al României, fie al statului celuilalt viitor sot. în situatia în care casatoria se încheie în fata agentului diplomatic sau functionarului consular al României, ea este supusa conditiilor de forma ale legii române (art. 19 alin. 3). Aceste dispozitii sunt concordante cu cele cuprinse în art. 42 si 43 din Legea nr. 119/1996 cu privire la actele de stare civila. Legea competenta sa cârmuiasca forma încheierii casatoriei (fie ca este regula "locus regit actum" fie ca este regula "auctor regit actum") reglementeaza urmatoarele aspecte: - organul competent pentru încheierea casatoriei; - formalitatile prelabile încheierii casatoriei; - opozitiile la casatorie; - procedura încheierii casatoriei.

Sb.13. P. Speciala Determinarea nationalitatii persoanei juridice in ROMANIA.

Determinarea nationalitatii persoanei juridice în dreptul international privat român În dreptul international privat român, pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice sunt avute în vedere un criteriu de drept comun, precum si criterii speciale: a) Criteriul de drept comun este stabilit, în special, de dispozitiile Legii nr. 105/1992 si reprezinta sediul social al persoanei juridice. Conform art. 40 din lege, persoana juridica are nationalitatea statului pe al carui teritoriu si-a stabilit, potrivit actului constitutiv, sediul social. Daca exista sedii în mai multe state, determinant pentru a identifica nationalitatea persoanei juridice este sediul real. Prin sediul real se înțelege locul unde se afla centrul principal de conducere si gestiune a activitatii statutare, chiar daca, hotarârile organului respectiv sunt adoptate potrivit directivelor transmise de actionari sau asociati din alte state. Din analiza dispozitiilor legale rezulta ca sediul statutar al persoanei juridice este stabilit prin vointa fondatorilor sai. Dar, prin aplicarea principiului autonomiei de vointa al fondatorilor se determina doar sediul social, nu si o nationalitate diferita a persoanei juridice fata de cea conferita de sediul social respectiv. Sediul social trebuie sa fie serios si real. Sediul social real este calificat prin lege pentru a nu i se conferi alta calificare. Din dispozitiile art. 40 rezulta ca prin actul constitutiv se stabileste sediul social al persoanei juridice, iar nationalitatea acesteia

rezulta din sediul social respectiv. Criteriul sediului social pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice este prevazut si în alte acte normative interne, precum si în conventii internationale la care România este parte. Dintre actele normative interne care prevad criteriul sediului social al persoanei juridice mentionam Legea nr. 31/1990 - conform careia, în art. 1 alin. 2 se arata ca societatile comerciale cu sediul în România sunt persoane juridice române. Dintre conventiile internationale la care România este parte, care consacra criteriul sediului social al persoanei juridice, mentionam în special, acordurile bilaterale de asistenta juridica, precum si unele tratate de comert si navigatie. In practica judiciara si arbitrala româna este traditionala aplicarea criteriului sediului social pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice. Aplicarea criteriului de drept comun pentru determinarea nationalitatii persoanei juridice se face ori de câte ori nu exista o reglementare speciala care sa prevada un alt criteriu în materie. b) Criteriile speciale sunt stabilite prin conventii internationale, pentru situatii deosebite, fiind întâlnite mai rar în practica. Astfel: - în unele tratate de asistenta juridica încheiate de tara noastra si alte tari este mentionat criteriul locului constituirii persoanei juridice sau criteriul controlului ; - în alte tratate sunt prevazute în mod cumulativ criteriul locului constituirii si al sediului social al persoanei juridice . De regula, în cazurile în care se constata existenta unor criterii speciale, acestea nu privesc nationalitatea persoanei juridice în ansamblu, ci numai anumite aspecte legate de nationalitatea persoanei juridice, în functie de obiectul de reglementare al conventiei respective.

Sb.14. P. Speciala Recunoasterea persoanei juridice in Romaniaia

Persoana juridica straina poate desfasurata activitati si poate încheia acte juridice în alta tara numai daca este recunoscuta în tara respectiva. Conditiiile în care se face recunoasterea unei persoane juridice straine sunt stabilite de legea tarii unde urmeaza a fi recunoscuta persoana juridica respectiva. Recunoasterea extrateritoriala a persoanei juridice reprezinta un act declarativ de drepturi prin care se constata existenta persoanei juridice straine si se recunosc efectele ei extrateritoriale. Obiectul recunoasterii persoanei juridice straine îl reprezinta: calitatea de subiect de drept a acesteia, precum si modificarile capacitatii de folosinta a acesteia (reorganizarea, falimentul, lichidarea sau încetarea existentei persoanei juridice). In dreptul international privat român sunt prevazute doua modalitati de recunoastere a persoanelor juridice straine, în functie de scopul patrimonial sau nepatrimonial al acestora. a) Conform dispozitiilor art. 43 alin. 1 din Legea nr. 105/1992 persoanele juridice straine cu scop patrimonial, valabil constituite în statul a carui nationalitate o au, sunt recunoscute de plin drept în România. Din analiza dispozitiilor legii, rezulta ca persoana juridica straina cu scop patrimonial este recunoscuta de plin drept în România, daca îndeplineste urmatoarele conditii: - sa fie constituita conform dispozitiilor prevazute în legea ei nationala; - sa aiba calitatea de subiect de drept; - sa nu fie încalcata ordinea publica de drept international privat român. Daca obiectul recunoasterii îl reprezinta modificarile intervenite cu privire la capacitatea de folosinta a persoanei juridice straine - actele juridice care consacra aceste modificari produc efecte juridice fara a fi nevoie de exequatur. daca nu implica masuri de urmarire silita. Conventiile internationale la care România este parte consacra expres sau tacit, recunoasterea de plin drept a persoanelor juridice straine cu scop patrimonial. b) Conform dispozitiilor art. 43 alin. 3-5 din Legea nr. 105/1992, persoanele juridice straine fara scop patrimonial pot fi recunoscute în România, pe baza aprobarii prealabile a Guvernului, prin hotarâre judecatoreasca, sub conditia reciprocitatii, daca sunt valabil constituite în statul a carui nationalitate o au, iar scopurile statutare pe care le urmaresc nu contravin ordinii sociale si economice din România. Hotarârea de recunoastere se publica în Monitorul Oficial al României si într-un ziar central si este supusa recursului în termen de 60 de zile de la data ultimei publicari. Recursul poate fi exercitat de orice persoana interesata pentru neindeplmirea oricareia dintre conditiile prevazute la alin. 2 din art 41 Legea nr. 105/1992. Recunoasterea persoanelor juridice straine fara scop patrimonial, presupune îndeplinirea de catre acestea, a doua categorii de conditii: de fond si de procedura. Conditiiile de fond presupun: - constituirea în mod valabil a persoanelor juridice fara scop patrimonial, în statul a carui nationalitate o au, ceea ce înseamna - existenta calitatii lor de subiect de drept conform dispozitiilor legii nationale; - scopurile statutare pe care le

urmăresc să nu contravina ordinii sociale și economice din România. Condițiile de procedură presupun: - pronunțarea unei hotărâri judecătorești prin care este consacrată recunoașterea; - aprobarea prealabilă a Guvernului; - existența condiției reciprocității între state; - dreptul de recurs al oricărei persoane interesate în timp de 60 de zile de la publicarea hotărârii judecătorești de recunoaștere în Monitorul Oficial și într-un ziar central. Recursul poate fi promovat pentru neîndeplinirea oricăreia din condițiile ce fac parte din cele două categorii.

Sb.15. P. Speciala Legea aplicabilă filiației

Conform dispozițiilor art. 25 alin. 1 din Legea nr. 105/1992 — filiația copilului din căsătorie se stabilește potrivit legii care, la data când s-a născut, cărmuiește efectele căsătoriei părinților săi. Astfel, filiația copilului din căsătoriei, va fi reglementată, după caz, de una din următoarele legi: - legea națională comună a sotiilor; - legea domiciliului comun al acestora, când nu au o lege națională comună; - legea statului pe teritoriul căruia soții au ori au avut reședința comună sau cu care țin în comun cele mai strânse legături. Dacă înainte de nașterea copilului căsătoria părinților a încetat sau a fost desființată, se aplică legea care, la data încetării sau desființării, îi cărmuiește efectele (conform dispoziției art. 25 alin. 2). Prin dispozițiile prevăzute în art. 25 alin. 1 și 2 se soluționează și conflictele mobile de legi ce pot apărea în legătură cu legea ce urmează a reglementa filiația copilului din căsătorie, în sensul că: - prin dispozițiile alin. 1 (art. 25) - se precizează că este aplicabilă legea efectelor căsătoriei "la data când s-a născut copilul", dându-se astfel prioritate legii vechi, în cazul că ulterior legea efectelor căsătoriei se poate schimba; - prin dispoziția alin. 2 (art. 25) - se precizează că dacă înainte de nașterea copilului (în perioada de concepție) căsătoria a încetat sau a fost desființată, se aplică legea care cărmuiește efectele căsătoriei la data încetării sau desființării căsătoriei.

Sb.16. P. Speciala Legea aplicabilă efectelor căsătoriei.

Conform dispozițiile art. 20 alin. 1 și 3 - relațiile personale și patrimoniale dintre soți sunt supuse legii naționale comune, iar în cazul în care au cetățenii deosebite, sunt supuse legii domiciliului lor comun. În lipsa de cetățenie comună sau de domiciliu comun, relațiile personale sau patrimoniale dintre soți sunt supuse legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună, sau cu care țin în comun cele mai strânse legături. Din analiza dispozițiilor prevăzute în alin. 1 și 3 din art. 20, rezultă că relațiile personale și patrimoniale dintre soți sunt supuse mai multor legi, care se aplică succesiv, după cum urmează: a) legii naționale comune a sotiilor — în cazul în care ambii soți au aceeași cetățenie, fie română, fie străină; b) legii domiciliului comun al sotiilor - în cazul în care soții au cetățenii diferite, dar domiciliul lor este comun. Legea domiciliului comun poate fi română sau străină, în funcție de locul situării domiciliului comun al sotiilor; c) fie legii statului pe teritoriul căruia au ori au avut reședința comună, fie legii statului cu care soții țin în comun cele mai strânse legături. Deci, în cazul în care soții nu au nici cetățenie, nici domiciliu comun, se poate aplica alternativ (nu succesiv) una din cele două legi prevăzute în art. 20 alin. 3. Alegerea uneia din cele două posibilități aparține, în principiu, instanței competente să soluționeze litigiul. Legea determinată a fi competentă conform dispozițiilor 1 și 3 - art. 20 reglementează următoarele aspecte ale relațiilor dintre soți: a) privind relațiile personale dintre soți: - modificarea numelui sotiilor la încheierea căsătoriei; - capacitatea de exercițiu a femeii care se căsătorește înainte de împlinirea vârstei de 18 ani; b) privind relațiile patrimoniale dintre soți: - regimul și efectele convenției matrimoniale; - obligația de ținutură dintre soți; - determinarea bunurilor comune și proprii ale sotiilor; - împărțirea bunurilor comune în timpul căsătoriei; - regimul datoriilor comune ale sotiilor.

Sb.17. P. Speciala Condiția juridică a străinului. Noțiune și forme.

Nu trebuie confundată condiția juridică a străinului cu conflictele de legi în materia stării și capacității persoanelor. În România, condiția juridică a străinului este reglementată cu precădere de

legea româna. Problema distincției între condiția juridică a strainului și conflictele de legi se ridică numai în cazul recunoașterii unui anumit drept strainului, respectiv atunci când statul în care se află nu-i recunoaște strainului un drept pe acesta știind că îl are în țara sa de origine. Pentru delimitarea condiției juridice a strainului de conflictul de legi, trebuie avute în vedere următoarele aspecte: a) condiția juridică a strainului cuprinde drepturile și obligațiile acestuia în toate ramurile sistemului de drept al forului, în timp ce conflictul de legi se referă doar la raporturile juridice cu element de extraneitate din domeniul dreptului civil în sens larg; b) normele juridice care reglementează condiția juridică a strainului sunt norme materiale sau substantive, în timp ce normele juridice prin care se soluționează conflictul de legi sunt norme conflictuale; c) se considera, în general, că regimul juridic al strainului ține de capacitatea de folosință, în timp ce conflictul de legi interesează capacitatea de exercițiu. Formele condiției juridice a strainului Regimul juridic al strainilor cuprinde mai multe forme de tratament care se acordă cetățenilor altui stat, fie de către legislația internă, fie de cea internațională (tratate și acorduri internaționale între state și chiar între state și organizații internaționale): a) regimul național; b) regimul reciprocității; c) regimul clauzei națiunii celei mai favorizate; d) regimul special; e) regimul mixt

Sb.18. P. Speciala Legea aplicabilă delictului civil când fapta se produce pe teritoriul unui stat, iar prejudicial pe teritoriul altui stat. Art. 108 din Legea nr. 105/1992 arată că în cazul în care toate sau o parte din consecințele pagubitoare ale actului ilicit se produc într-un alt stat decât cel unde a avut loc, se aplică reparației corelative legea acestui stat, în conformitate cu dispozițiile de la lit. b-h din art. 107, adică:

- b) condițiile și întinderea răspunderii;
- c) cauzele de limitare sau de exonerare de răspundere, și de împărțirea răspunderii între autor și victima;
- d) răspunderea comitentului pentru fapta prepusului;
- e) natura daunelor care pot să dea naștere la reparație;
- f) modalitățile și întinderea reparației;
- g) transmisibilitatea dreptului la reparație;
- h) persoanele îndreptățite să obțină reparația pentru prejudiciul stabilit.

Din analiza coroborată a dispozițiilor art. 107 și 108 rezultă că, în situația analizată sunt aplicabile: - legea locului săvârșirii delictului (*lex loci delicti commissi*), care va reglementa capacitatea delictuală a faptuitorului și caracterul ilicit al faptului; - legea locului producerii prejudiciului (*lex loci laesionis*).— care va reglementa celelalte aspecte privind răspunderea delictuală. Doctrina și jurisprudența din țara noastră s-au pronunțat în același sens, optând pentru aplicarea legii locului producerii faptei pentru determinarea caracterului ilicit al faptei și a cauzelor de exonerare de răspundere și aplicarea legii locului producerii prejudiciului pentru restul aspectelor legate de delictul civil. Aplicarea uneia sau alteia dintre legile menționate și domeniul de reglementare al acesteia rezultă din lege, neputând fi o problemă de opțiune lăsată la latitudinea voinței părților. Conform dispozițiilor art. 110, regulile de securitate și de comportament din statul unde a avut loc actul ilicit trebuie să fie respectate în toate cazurile.

Sb.19. P. Speciala Legea aplicabilă cerințelor sau condițiilor adopției.

Incheierea adopției

Pentru încheierea valabilă a unei adopții se impune îndeplinirea unor condiții de fond și de formă.

a) Condițiile de fond cerute pentru încheierea adopției sunt stabilite de legea națională a adoptatorului și a celui ce urmează să fie adoptat. Aceștia trebuie să îndeplinească și condițiile care sunt obligatorii pentru ambii, stabilite de fiecare dintre cele două legi naționale arătate (conform dispozițiilor art. 30 alin. 1 din Legea nr. 105/1992). Rezultă că adoptatorul și cel ce urmează să fie adoptat trebuie să îndeplinească condițiile prevăzute de legea lui națională și cumulativ condițiile obligatorii pentru ambii, prevăzute în ambele legi. Condițiile de fond cerute sotiilor care adoptă împreună sunt cele stabilite de legea care cărmuiește, potrivit art. 20, efectele căsătoriei lor.

b) Condițiile de forma Conform dispozițiilor art. 32 din Legea nr. 105/1992 - forma adopției este supusă legii statului pe teritoriul căruia ea se încheie. Procedura adopției este supusă legii locului încheierii ei. De asemenea, proba adopției este supusă legii locului încheierii acesteia.

Sb.20. P. Speciala Legea aplicabilă forei exterioare a actului juridic.

Forma exterioară a actului juridic reprezintă modalitatea de exteriorizare, de manifestare a voinței părților care încheie actul juridic. Condițiile de fond privesc conținutul actului juridic, iar condițiile de forma se referă la modul de prezentare a conținutului. Forma exterioară a actului juridic poate fi prevăzută în două scopuri:

- ad validitatem - condiționând însăși existența actului juridic. În acest caz forma exterioară este o formă solemnă cerută pentru validitatea actului juridic respectiv. De exemplu, forma exterioară este prevăzută ad validitatem în cazul testamentului, donatiei etc.;

- ad probationem — servind ca mijloc de probă a actului juridic respectiv. În unele cazuri, deși legea nu prevede necesitatea îndeplinirii vreunei forme pentru contractul de vânzare-cumpărare, care este un contract .

Lex voluntatis reprezintă pe planul dreptului internațional privat expresia principiului autonomiei de voință a părților, care cărmuiește în general condițiile de fond ale actului juridic (conform art. 969 C.civ.). Principiul libertății de voință presupune ca părțile, persoane fizice sau juridice pot încheia orice acte juridice în limitele permise de lege; de asemenea, în aceleași limite, părțile pot da actului juridic conținutul pe care îl doresc. Fundamentul acestui principiu îl reprezintă recunoașterea prin lege a faptului că voința subiecților de drept poate genera efecte juridice. Însa, lex voluntatis nu poate fi înțeles în sensul că părțile, prin autonomia de voință pot crea efecte juridice peste lege. Legea forului va indica care sunt Urnitele I libertății de voință a părților. Lex voluntatis reprezintă un principiu aplicabil în majoritatea sistemelor naționale de drept, contribuind la uniformitatea soluției conflictuale în materia actelor juridice

Sb.21. P. Speciala Legea aplicabilă contractelor în lipsa lui lex voluntatis

Aplicarea legii statului cu care ctr. Are cele mai strânse legături

- Conform art. 77 contractul este supus legii statului cu care prezintă legăturile cele mai strânse.

- Conform art. 79 rezultă că contactul nu poate fi localizat în funcție de prestația caracteristică a uneia dintre părți este supus, cât privește condițiile de fond, legii locului unde a fost încheiat. Se aplică criteriul locului încheierii contractului, în cazul în care legea statului cu care contractul prezintă legăturile cele mai strânse nu poate fi determinat. “Legăturile cele mai strânse” = art. 74 alin (2) L 105, se consideră că există asemenea legături cu legea statului în care debitorul prestației caracteristice are la data încheierii contractului după caz domiciliul sau în lipsa reședinței ori fondul de comerț ori sediul statutar. Deși L 105\`92 definește noțiunea de legăturile cele mai strânse numai pentru contractele aceleși calificare se aplică și în cazul actelor jur.

Unilaterale care utilizează în art. 69 alin (2) același criteriu de localizare.

“Prestație caracteristică”

- prestația părții care în temeiul unui contract translativ precum vânzarea, înstrăinează un bun mobil.

- Prestația părții care în temeiul unui contract de închiriere, pune la dispoziția unei persoane pe o durată de timp determinată, folosința unui bun. - Prestația îndeplinită de mandatar, depozitar ori de partea care în contactele de servicii o aduce la îndeplinire.

- Prestația garantului în contactele de garanție, de cautiune, sau altele. Aplicarea legii locului încheierii contractului. Legea nu califică locul încheierii ctr. Între persoanele prezente, acest loc fiind considerat, cel în care se află părțile, la momentul încheierii ctr. Locul încheierii

contractului între absenti se determină în funcție de sistemul adoptat, privind calificarea momentului încheierii ctr. Teorii:

- emisiunii
- expeditiei
- receptiei
- informării

Conform C. Com. Ctr. între absenti se consideră încheiat când acceptarea ofertei, a ajuns la cunoștința ofertantului. Aplicarea legii locului executării contractului. Dom. de aplicare cuprinde :

- formalitățile de executare ale contractului.
- Măsurile îndeplinite de creditor pentru punerea în întârziere a debitorului
- Recepția cantitativă și calitativă a marfurilor.

Sb.22. P. Speciala Legea aplicabilă moștenirii

Instituția moștenirii în DIP roman este reglementată prin dispozițiile art. 66-68 din Legea 105/1992 și se referă la : a) Natura mobilă sau imobilă a bunurilor care fac parte din masă succesorală. b) felul succesiunii Conform dispozițiilor art. 68 alin 3, întocmirea, modificarea sau revocarea testamentului sunt socotite valabile dacă actul respectă condițiile de formă aplicabile, fie la data când a fost întocmit, modificat sau revocat, fie la data decesului testatorului, conform oricărei dintre legile următoare :

- legea națională a testatorului
- legea domiciliului acestuia
- legea locului unde actul a fost întocmit, modificat sau revocat.
- Legea situației imobilului ce formează obiectul testamentului
- Legea instanței sau organului ce îndeplinește procedura de transmitere a bunurilor moștenite.